ArchTech

Ενδυνάμωση των νέων για την ανακάλυψη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης

R4.7

Προειδοποίηση για κτίρια!

Οδηγός χρήστη

Οδηγός για τους σκοπούς, τις λειτουργίες και τη χρήση της εφαρμογής «Buildings Alert!»

Πακέτο Εργασίας 4 — Δραστηριότητα A4.7

Αριθμός έργου: 2023-2-FR02-KA220-YOU-000174646

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έλεγχος εγγράφων

Παραδοτέο	R4.7 — 1 Οδηγός για τη χρηστικότητα και τις λειτουργίες της εφαρμογής για κινητά
Πακέτο εργασίας	WP4 — Ανάπτυξη της εφαρμογής για κινητά «Buildings Alert!»
Δραστηριότητα	A4.7 — Ανάπτυξη οδηγού που περιλαμβάνει τους κύριους σκοπούς της εφαρμογής για κινητά, τη λειτουργία της, τον τρόπο χρήσης της, τα οφέλη της για τους νέους και για τη διατήρηση των κτιρίων
Περιγραφή δραστηριότητας	«Με στόχο να ενισχυθεί η δυνατότητα περισσότερων νέων να αισθάνονται σιγουριά κατά τη χρήση της εφαρμογής, θα αναπτυχθεί ένας Οδηγός Χρήστη που θα περιλαμβάνει τους κύριους σκοπούς της εφαρμογής για κινητά, τη λειτουργία της, τον τρόπο χρήσης της, καθώς και τα οφέλη της για τη διατήρηση των κτιρίων πολιτιστικής κληρονομιάς.»
Συμβατικές προδιαγραφές	ENG; τουλάχιστον 5 σελίδες; M22
Επικεφαλής εταίρος	Συντονιστής (Ludicius, Γαλλία)
Συντάχθηκε από	Ludicius, Γαλλία — συντονιστής, και Citizens in Power (CIP), Κύπρος — δημιουργός της εφαρμογής «Buildings Alert!»
Συνεργαζόμενοι εταίροι	Ludicius Interactive (FR), Innovation Hive (EL), Klemka CoLAB (ES), Università ta' Malta (MT)
Έκδοση	0.4 — τέταρτο προσχέδιο
Ημερομηνία	29/08/2026
Σχετικά παραδοτέα	R2.3 (Εκπαιδευτική Ενότητα 3), R2.4 (Εκπαιδευτική Ενότητα 4), R4.1 (βάση δεδομένων προδιαγραφών), R4.2 (πλαίσιο της εφαρμογής για κινητά), R4.6 (Έκθεση Αξιολόγησης), R4.8 (μεταφράσεις της εφαρμογής και του οδηγού)
Επίπεδο διάδοσης	Δημόσιο

Δήλωση πρωτοτυπίας

Το παρόν παραδοτέο περιέχει πρωτότυπο, αδημοσίευτο έργο, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά. Η αναγνώριση προηγουμένως δημοσιευμένου υλικού και του έργου άλλων έχει γίνει μέσω κατάλληλης παραπομπής, παραθέσεως ή και των δύο.

Αποποίηση ευθύνης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Αριθμός έργου: 2023-2-FR02-KA220-YOU-000174646.

Το παρόν έργο διατίθεται υπό την άδεια Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Περιεχόμενα

Διαχείριση εγγράφων 2
Περιεχόμενα 4
1. Σχετικά με τον παρόντα οδηγό 6
2. Τι είναι το «Buildings Alert!» και γιατί είναι σημαντικό 8
2.1 Σύντομη περιγραφή της εφαρμογής 8
2.2 Το κενό που καλύπτει η εφαρμογή 8
2.3 Γιατί η τεκμηρίωση είναι σημαντική 9
2.4 Γιατί οι νέοι 9
2.5 Ένα εργαλείο πολιτικής τεχνολογίας 10
3. Σε ποιους απευθύνεται η εφαρμογή 11
4. Πρώτα βήματα 12
4.1 Πρόσβαση στην εφαρμογή 12
4.2 Συσκευές, συνδεσιμότητα και γλώσσες 12
4.3 Πριν την έξοδο στο πεδίο 13
5. Δημιουργία αρχείου, τμήμα προς τμήμα 14
5.1 Ταυτοποίηση κτιρίου 14
5.2 Αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες 15
5.3 Ιστορικό πλαίσιο 16
5.4 Ιδιοκτησία και προσβασιμότητα 17
5.5 Χαρακτηριστικά πολιτικής 17
5.6 Περιγραφή 18
5.7 Πού να αναζητήσετε πληροφορίες: πηγές για τη συμπλήρωση του εντύπου 18
6. Φωτογραφική τεκμηρίωση 21
7. Προβολή, επεξεργασία και εξερεύνηση εγγραφών 22
7.1 Τι συμβαίνει μετά την υποβολή μιας εγγραφής 22
7.2 Διαχείριση των δικών σας εγγραφών 22
8. Χρήση της εφαρμογής με νέους 24
8.1 Το μοντέλο με συντονιστή 24
8.2 Προετοιμασία μιας συνεδρίας 24
8.3 Έναρξη της συνεδρίας: καθορισμός πλαισίου πριν από την καταγραφή 25

8.4 Ρόλοι μέσα σε μια ομάδα 25
8.5 Μορφές συνεδριών 26
8.6 Συμμετοχή 28
8.7 Κλείσιμο της συνεδρίας: ανασκόπηση, ανατροφοδότηση από ομοτίμους και αναστοχασμός 28
9. Από την τεκμηρίωση στην υπεράσπιση 30
10. Ορθές πρακτικές, δεοντολογία και προστασία δεδομένων 31
11. Αντιμετώπιση προβλημάτων και συχνές ερωτήσεις 33
12. Γλωσσάριο 34
13. Πρόσθετες πηγές 35
14. Βιβλιογραφία 35

1. Σχετικά με τον παρόντα οδηγό

Ο παρών οδηγός εξηγεί τον τρόπο χρήσης του Buildings Alert!, της εφαρμογής ψηφιακής τεκμηρίωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου ArchTech. Περιγράφει τις λειτουργίες της εφαρμογής, το κοινό στο οποίο απευθύνεται, τον τρόπο δημιουργίας και διαχείρισης αρχείων κτιρίων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο το εργαλείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της εργασίας με νέους και της προώθησης της προστασίας της δομημένης κληρονομιάς.

Ο οδηγός ανταποκρίνεται άμεσα στον σκοπό που έχει τεθεί για τη Δραστηριότητα A4.7 στο πρόγραμμα εργασίας του ArchTech:

> *Με στόχο να δοθεί η δυνατότητα σε περισσότερους νέους να αισθάνονται σιγουριά κατά τη χρήση της εφαρμογής, θα αναπτυχθεί ένας Οδηγός Χρήστη που θα περιλαμβάνει τους κύριους σκοπούς της εφαρμογής για κινητά, τη λειτουργία της, τον τρόπο χρήσης της, καθώς και τα οφέλη της για τη διατήρηση των κτιρίων πολιτιστικής κληρονομιάς.*

Η «αυτοπεποίθηση» είναι η λέξη-κλειδί. Το εμπόδιο στην καταγραφή της κληρονομιάς των κτιρίων σπάνια είναι το λογισμικό· είναι η πεποίθηση, ευρέως διαδεδομένη μεταξύ των νέων και των αρχάριων χρηστών, ότι η περιγραφή ενός κτιρίου είναι δουλειά για ειδικούς. Ο οδηγός αυτός έχει, επομένως, συνταχθεί για να άρει αυτό το εμπόδιο: εξηγεί κάθε πεδίο της φόρμας καταγραφής με απλή γλώσσα, αναφέρει τι πρέπει να γίνει όταν ένα στοιχείο είναι άγνωστο και καθιστά σαφές ότι μια ειλικρινής μερική καταγραφή αποτελεί πραγματική συμβολή και όχι αποτυχημένη προσπάθεια για μια πλήρη καταγραφή.

Ο οδηγός απευθύνεται ταυτόχρονα σε δύο ομάδες κοινού. Οι νέοι και όσοι χρησιμοποιούν για πρώτη φορά τον οδηγό θα βρουν αναλυτικές οδηγίες που δεν απαιτούν προηγούμενες γνώσεις αρχιτεκτονικής ή τεκμηρίωσης πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι εργαζόμενοι με νέους, οι εκπαιδευτικοί και οι επαγγελματίες του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς θα βρουν, επιπλέον, οδηγίες για την προετοιμασία και τη διευκόλυνση δραστηριοτήτων τεκμηρίωσης με ομάδες, καθώς και προτεινόμενες μορφές συνεδριών.

Ο οδηγός μπορεί να διαβαστεί στο σύνολό του ή να συμβουλευτεί κανείς ανά ενότητα. Οι αναγνώστες που επιθυμούν να ξεκινήσουν αμέσως την καταγραφή θα πρέπει να μεταβούν απευθείας στην Ενότητα 4 («Ξεκινώντας») και στην Ενότητα 5 («Δημιουργία αρχείου, ενότητα προς ενότητα»). Οι αναγνώστες που σχεδιάζουν μια δραστηριότητα με μια ομάδα θα πρέπει να ξεκινήσουν από την Ενότητα 8 («Χρήση της εφαρμογής με νέους»).

Σχέση με τις εκπαιδευτικές ενότητες του ArchTech. Η δομή καταγραφής που περιγράφεται στο Κεφάλαιο 5 αποτελεί την πρακτική εφαρμογή της Εκπαιδευτικής Ενότητας 3 του ArchTech, «Πώς να καταγράφετε δεδομένα σχετικά με κτίρια χρησιμοποιώντας ένα ψηφιακό έντυπο καταγραφής δεδομένων» (Αποτέλεσμα R2.3), η οποία καθορίζει τη μεθοδολογική βάση του εντύπου, τη λογική πίσω από κάθε μία από τις ενότητές του και τις πηγές από τις οποίες μπορεί να

συμπληρωθεί κάθε πεδίο. Εκεί όπου ο παρών οδηγός παρέχει οδηγίες, η Ενότητα 3 παρέχει την υποκείμενη λογική· οι δύο προορίζονται να χρησιμοποιηθούν από κοινού. Η Εκπαιδευτική Ενότητα 4, «Πώς να δημιουργήσετε μια εφαρμογή για κινητά “Buildings Alert!”» (Αποτέλεσμα R2.4), καλύπτει την άλλη πλευρά του εργαλείου: τη λογική της «πολιτικής τεχνολογίας» που το υποκινεί, τις λειτουργίες για τις οποίες προορίστηκε να εκτελεί, καθώς και μια πρακτική διαδρομή μέσω της οποίας μια ομάδα νέων μπορεί να δημιουργήσει τη δική της εφαρμογή του ίδιου είδους χωρίς προγραμματισμό. Οι ομάδες που επιθυμούν να προχωρήσουν πέρα από τη χρήση του «Buildings Alert!» και να σχεδιάσουν ένα εργαλείο προσαρμοσμένο στο δικό τους πλαίσιο θα πρέπει να ανατρέξουν σε αυτή την ενότητα.

Κατάσταση του παρόντος οδηγού. Η παρούσα έκδοση περιγράφει την εφαρμογή όπως κατασκευάστηκε στο στάδιο του σκελετού και τεκμηριώθηκε στο R4.2 — δηλαδή, την πλήρη λειτουργική δομή του εργαλείου: λογαριασμούς, την εγγραφή με δεκαοκτώ πεδία, τη γεωεντοπισμό βάσει δεικτών, τη συλλογή εικόνων, το κοινόχρηστο επίπεδο χάρτη και τον κύκλο ελέγχου μέσω του οποίου μια υποβολή μετατρέπεται σε δημόσια εγγραφή. Ορισμένες λειτουργίες παρακρατήθηκαν σκόπιμα σε αυτό το στάδιο, ώστε να διαμορφωθούν με βάση τις απαιτήσεις που συγκεντρώθηκαν από νέους και εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας κατά τις στρογγυλές τράπεζες της δράσης A4.3: ειδοποιήσεις, διατήρηση μερικών εγγραφών χωρίς σύνδεση, κοινή χρήση από το εσωτερικό της εφαρμογής και εξαγωγή προς τις αρχές. Όπου ο παρών οδηγός σημειώνει ότι μια λειτουργία δεν είναι ακόμη διαθέσιμη, αυτός είναι ο λόγος. Ο οδηγός θα αναθεωρηθεί μόλις υλοποιηθούν αυτές οι λειτουργίες στο πλαίσιο της δράσης A4.4, και η διατύπωση της ίδιας της φόρμας ενδέχεται να αλλάξει μαζί με αυτές.

Η εφαρμογή είναι διαθέσιμη ως εφαρμογή για κινητά για συσκευές Android και μέσω οποιουδήποτε προγράμματος περιήγησης στο building-alert.citizensinpower.org. Σύμφωνα με τη Δραστηριότητα A4.8 του προγράμματος εργασίας ArchTech, ο παρών οδηγός είναι επίσης διαθέσιμος στις εθνικές γλώσσες της σύμπραξης.

2. Τι είναι το «Buildings Alert!» και γιατί είναι σημαντικό

2.1 Η εφαρμογή εν συντομία

Το «Buildings Alert!» είναι μια δωρεάν εφαρμογή που επιτρέπει σε οποιονδήποτε να δημιουργήσει μια δομημένη καταγραφή ενός κτιρίου πολιτιστικής κληρονομιάς: τι είναι, πού βρίσκεται, πότε και πώς χτίστηκε, τι έχει συμβεί σε αυτό, τι σημαίνει για τους ανθρώπους γύρω του και σε ποια κατάσταση βρίσκεται σήμερα. Διατίθεται ως εφαρμογή για κινητά για συσκευές Android και μέσω προγράμματος περιήγησης ιστού σε οποιαδήποτε άλλη συσκευή, συμπεριλαμβανομένων των iPhone και iPad. Τα αρχεία δημιουργούνται επιτόπου, από κινητό τηλέφωνο, tablet ή υπολογιστή, και αποθηκεύονται σε μια κοινόχρηστη βάση δεδομένων που μπορεί να συμβουλευτεί κανείς, να εμπλουτίσει και να χρησιμοποιήσει ως αποδεικτικό υλικό.

2.2 Το κενό που καλύπτει η εφαρμογή

Η εφαρμογή ανταποκρίνεται σε ένα συγκεκριμένο κενό. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, η επίσημη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς επικεντρώνεται στα μνημεία: κτίρια που έχουν καταγραφεί, ταξινομηθεί και εγγραφεί σε επίσημα μητρώα. Γύρω και ανάμεσα σε αυτά τα μνημεία υπάρχει ένας πολύ μεγαλύτερος όγκος συνηθισμένων κτιριακών συγκροτημάτων, όπως σπίτια, εργαστήρια, σχολεία, μικρά εμπορικά και θρησκευτικά κτίρια, τα οποία φέρουν την καθημερινή ιστορία ενός τόπου χωρίς να έχουν καθεστώς προστασίας. Αυτή η λαϊκή και δευτερεύουσας ιστορικής σημασίας αρχιτεκτονική αποτελεί το πιο ευάλωτο τμήμα του αστικού αρχείου. Υφίσταται αλλαγές, παραμελείται και κατεδαφίζεται συστηματικά, και στις περισσότερες περιπτώσεις εξαφανίζεται χωρίς να έχει καταγραφεί ποτέ.

Οι απειλές αυτές είναι καλά τεκμηριωμένες στη βιβλιογραφία για τη διατήρηση και έχουν αναγνωριστεί ήδη από τη Χάρτα της Βενετίας του 1964: αστικοποίηση, κλιματική αλλαγή, παραμέληση, ανεξέλεγκτος τουρισμός, ανεπαρκής χρηματοδότηση, ανεπαρκής νομοθετική προστασία, ρύπανση και φυσικές καταστροφές (ICOMOS, 1964· Pendlebury, Townshend και Gilroy, 2004· Veldpaus, Pereira Roders και Colenbrander, 2013). Το Εκπαιδευτικό Μοντέλο 3 του ArchTech προσθέτει μια ακόμη απειλή στον κατάλογο αυτό, και είναι αυτή που η παρούσα εφαρμογή έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει: τη μη συμμετοχή των νέων.

Από την απουσία καταγραφών προκύπτουν δύο συνέπειες. Η πρώτη είναι η απώλεια αποδεικτικών στοιχείων: μόλις ένα κτίριο εξαφανιστεί, οι πληροφορίες που περιείχε σχετικά με τις τεχνικές κατασκευής, τα υλικά, τις χρήσεις και τους τρόπους ζωής είναι ανεπανόρθωτα χαμένες, εκτός αν είχαν καταγραφεί εκ των προτέρων. Η δεύτερη είναι η απώλεια κύρους: οι αρχές δεν μπορούν να δράσουν για την προστασία όσων δεν έχουν ποτέ περιγραφεί, και οι κοινότητες δεν μπορούν να υποστηρίξουν ό,τι δεν μπορούν να αποδείξουν. Η τεκμηρίωση, επομένως, δεν είναι μια παθητική δραστηριότητα. Αποτελεί την προϋπόθεση τόσο για τη γνώση όσο και για την προστασία.

2.3 Γιατί η τεκμηρίωση έχει σημασία

Η τεκμηρίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί τη συστηματική συλλογή και καταγραφή των υλικών και άυλων στοιχείων των ιστορικών κατασκευών, η οποία πραγματοποιείται ώστε να υπάρχουν ακριβείς πληροφορίες που να υποστηρίζουν τη διατήρηση, την παρακολούθηση και τη συντήρηση (Khalil et al., 2021; Dore και Murphy, 2017). Στη διατήρηση της δομημένης πολιτιστικής κληρονομιάς εξυπηρετεί τρεις συγκεκριμένους σκοπούς (Feilden και Jokilehto, 1998· Letellier, Schmid και LeBlanc, 2007):

- παρέχει λεπτομερή καταγραφή της κατάστασης, των υλικών και του σχεδιασμού ενός κτιρίου πριν από οποιαδήποτε παρέμβαση, ώστε οι εργασίες αποκατάστασης να παραμένουν πιστές στο πρωτότυπο·
- καθιστά δυνατή την αναγνώριση και την ιεράρχηση των αναγκών διατήρησης, υποστηρίζοντας τεκμηριωμένες αποφάσεις και μια πιο αποδοτική κατανομή των περιορισμένων πόρων·
- έχει εκπαιδευτική αξία, επιτρέποντας στις μελλοντικές γενιές να έχουν πρόσβαση και να αλληλεπιδρούν με την κληρονομιά τους, ακόμη και όταν η φυσική δομή δεν έχει διασωθεί.

Οι επαγγελματικές μέθοδοι τεκμηρίωσης, όπως η τρισδιάστατη σάρωση με λέιζερ, η φωτογραμμετρία, η λήψη εικόνων με drones, η χαρτογράφηση GIS και οι τεχνολογίες εμβυθιστικής εμπειρίας, έχουν μεταμορφώσει τον τομέα, αλλά παραμένουν δαπανηρές, τεχνικά απαιτητικές και σε μεγάλο βαθμό απρόσιτες για τους μη ειδικούς (Remondino, 2011; Bekele et al., 2018). Το «Buildings Alert!» ακολουθεί την αντίθετη προσέγγιση. Διαρθρώνει τη διαδικασία καταγραφής σε σαφείς ενότητες, έτσι ώστε ένας χρήστης χωρίς εκπαίδευση στην ιστορία της αρχιτεκτονικής να μπορεί, παρ' όλα αυτά, να δημιουργήσει ένα αρχείο που είναι συνεπές, πλήρες και χρησιμοποιήσιμο από επαγγελματίες. Πρόκειται για τη δημοκρατικοποίηση της τεκμηρίωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς: οι συνεισφορές μέσω crowdsourcing σε μορφή αφηγήσεων, εικόνων και δεδομένων τοποθεσίας καθιστούν το τελικό αρχείο τόσο πιο περιεκτικό όσο και, συνολικά, πιο ακριβές (Simon et al., 2019).

Η εφαρμογή συνδυάζει επίσης πεδία πραγματικών και τεχνικών στοιχείων με πεδία αφιερωμένα στη μνήμη και τη βιωμένη εμπειρία, με βάση την αρχή ότι η σημασία ενός κτιρίου δεν εξαντλείται στη φυσική του περιγραφή. Και συσσωρεύει: κάθε καταγραφή προσθέτει σε ένα αυξανόμενο κοινό σώμα τεκμηρίων σχετικά με την κτισμένη κληρονομιά μιας γειτονιάς, μιας πόλης ή μιας περιοχής.

2.4 Γιατί οι νέοι

Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί μια ζωντανή, διαλογική διαδικασία και όχι μια σταθερή συλλογή αντικειμένων (Smith, 2006), ωστόσο οι αποφάσεις σχετικά με το τι αξίζει να διατηρηθεί και σχετικά με το ποιος έχει το δικαίωμα να αποφασίζει, παραμένουν συγκεντρωμένες στους θεσμούς (Madgin et al., 2016). Οι νέοι συγκαταλέγονται στις ομάδες που συστηματικά αποκλείονται από αυτή τη διαδικασία· έχει περιγραφεί ότι παραμένουν σε μεγάλο βαθμό

ανώνυμοι στο πλαίσιο της πολιτικής και της πρακτικής για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς (Azevedo, 2012), ενώ ο τομέας της νεολαίας, με τη σειρά του, τείνει να αντιμετωπίζει την πολιτιστική κληρονομιά ως μια αφαίρεση και όχι ως θέμα για τη νεανική εργασία (Cultural Policy Institute, 2015).

Η ευρωπαϊκή πολιτική έχει κινηθεί προς την αντίθετη κατεύθυνση. Η Σύμβαση του Φάρο του Συμβουλίου της Ευρώπης πλαισιώνει την πολιτιστική κληρονομιά ως ζήτημα δικαιωμάτων και συμμετοχής, ενώ το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2018 έθεσε τη συμμετοχή του κοινού στο επίκεντρο της ατζέντας. Το «Buildings Alert!» αποτελεί ένα πρακτικό εργαλείο αυτής της στροφής: αναθέτει τη λήψη της απόφασης σχετικά με το τι είναι αρκετά σημαντικό ώστε να καταγραφεί στα χέρια των ανθρώπων που ζουν κοντά στο κτίριο και προσφέρει στους νέους, ειδικότερα, μια διαδρομή από την παρατήρηση ενός κτιρίου έως τη συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με αυτό, βάσει των οποίων μπορούν να αναλάβουν δράση οι αρμόδιοι φορείς.

2.5 Ένα εργαλείο «πολιτικής τεχνολογίας»

Το «Buildings Alert!» ανήκει σε μια οικογένεια εργαλείων γνωστών ως «πολιτική τεχνολογία»: ψηφιακά εργαλεία που ενισχύουν τη σχέση μεταξύ των ανθρώπων και των τόπων όπου ζουν, υποστηρίζοντας τη συμμετοχή, τη διαφάνεια και τη συλλογική δράση. Όταν εφαρμόζεται στην πολιτιστική κληρονομιά, η «πολιτική τεχνολογία» μετατοπίζει το σημείο εκκίνησης της προστασίας. Αντί οι θεσμοί και οι ειδικοί να αποφασίζουν μόνοι τους τι αξίζει προσοχή και στη συνέχεια να ενεργούν αναλόγως, οι κοινότητες παρακολουθούν, τεκμηριώνουν και υποστηρίζουν άμεσα τα κτίρια γύρω τους, και τα στοιχεία που προκύπτουν εισέρχονται στο θεσμικό σύστημα από τη βάση (UNESCO, 2011· Συμβούλιο της Ευρώπης, 2005).

Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία ακριβώς για τα κτίρια που περιγράφονται στην Ενότητα 2.2 — τα παραμελημένα, τα ευάλωτα και τα μη καταχωρημένα, τα οποία δεν αναγνωρίζονται επίσημα και, ως εκ τούτου, δεν βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των φορέων που θα μπορούσαν να τα προστατεύσουν. Επίσης, αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο ο χρήστης συμπληρώνει μια καταχώριση. Η αναφορά ενός κτιρίου που απειλείται αποτελεί μια μικρή πράξη πολιτικής ευθύνης, όχι μια απλή εργασία εισαγωγής δεδομένων, και οι οδηγίες σε όλο το παρόν έγγραφο έχουν συνταχθεί με βάση αυτή την αντίληψη.

3. Σε ποιους απευθύνεται η εφαρμογή

Νέοι. Η εφαρμογή έχει σχεδιαστεί ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από νέους που δεν έχουν καμία προηγούμενη εμπειρία στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς ή της αρχιτεκτονικής. Η καταγραφή ενός κτιρίου στη γειτονιά κάποιου αποτελεί ένα προσιτό σημείο εισόδου σε ζητήματα ιστορίας, αστικών μεταβολών, ιδιοκτησίας και συλλογικής μνήμης, και παράγει κάτι απτό: μια μόνιμη καταγραφή που δεν υπήρχε πριν. Το ArchTech απευθύνεται σε νέους ηλικίας μεταξύ 16 και 35 ετών.

Εκπαιδευτές νεολαίας και εκπαιδευτικοί. Η εμπειρία από τις πιλοτικές δραστηριότητες του ArchTech δείχνει ότι η εφαρμογή αποδίδει τη μέγιστη αξία της όταν ένας εκπαιδευτής νεολαίας ή εκπαιδευτικός προετοιμάζει και διευκολύνει τη χρήση της, αντί να αφήνονται οι νέοι να την εξερευνήσουν χωρίς υποστήριξη. Αρκετά πεδία απαιτούν ερμηνεία, όπως το αρχιτεκτονικό ύφος, η περίοδος κατασκευής και η αξιολόγηση της κατάστασης, και μια καθοδηγούμενη συνεδρία επιτρέπει τη συζήτηση αυτών των κρίσεων αντί για εικασίες. Η ενότητα 8 περιγράφει τον τρόπο προετοιμασίας και διεξαγωγής τέτοιων συνεδριών.

Επαγγελματίες του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, αρχεία και τοπικοί φορείς. Οι αρχειονόμοι, οι αρχιτέκτονες, οι αρχαιολόγοι και το προσωπικό των μουσείων μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή τόσο για να συνεισφέρουν με εξειδικευμένα αρχεία όσο και για να υποστηρίξουν τις εκστρατείες τεκμηρίωσης της κοινότητας, επαληθεύοντας τις καταχωρήσεις και παρέχοντας ιστορικό πλαίσιο στο οποίο δεν έχουν πρόσβαση οι μη ειδικοί χρήστες.

Τοπικές κοινότητες, κάτοικοι και επισκέπτες. Οι κάτοικοι διαθέτουν γνώσεις σχετικά με κτίρια που δεν υπάρχουν σε κανένα αρχείο: προηγούμενες χρήσεις, οικογενειακοί δεσμοί, γεγονότα, τα ονόματα με τα οποία ήταν γνωστοί οι τόποι. Η εφαρμογή παρέχει ένα δομημένο μέσο για την καταγραφή αυτής της γνώσης πριν χαθεί μαζί με τη γενιά που την κατέχει.

4. Ξεκινώντας

4.1 Πρόσβαση στην εφαρμογή

Η πρόσβαση στο «Buildings Alert!» είναι δυνατή με δύο τρόπους, και οι δύο παρέχουν πρόσβαση στα ίδια αρχεία στην ίδια κοινόχρηστη βάση δεδομένων.

Σε συσκευές Android, η εφαρμογή διατίθεται ως εφαρμογή για κινητά που εγκαθίσταται στη συσκευή. Συνιστάται η εκ των προτέρων εγκατάσταση της εφαρμογής για επιτόπια έρευνα, καθώς έτσι αποφεύγεται η εξάρτηση από μια συνεδρία προγράμματος περιήγησης ενώ βρίσκεστε στο δρόμο.

Σε iPhone, iPad και όλες τις άλλες συσκευές, η εφαρμογή χρησιμοποιείται μέσω ενός προγράμματος περιήγησης στο building-alert.citizensinpower.org. Δεν απαιτείται εγκατάσταση ή λήψη: η διεύθυνση ανοίγει στο Safari, στο Chrome ή σε οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα περιήγησης, σε τηλέφωνο, tablet, φορητό ή επιτραπέζιο υπολογιστή. Οι χρήστες iOS μπορεί να θεωρήσουν βολικό να προσθέσουν τη σελίδα στην αρχική οθόνη της συσκευής, οπότε η εφαρμογή ανοίγει απευθείας όπως μια εγκατεστημένη εφαρμογή.

Επειδή η εφαρμογή έχει σχεδιαστεί κυρίως για χρήση επιτόπου, μπροστά από το κτίριο που καταγράφεται, το τηλέφωνο είναι η πιο συνηθισμένη συσκευή στην πράξη.

4.2 Συσκευές, συνδεσιμότητα και γλώσσες

Συσκευές και συνδεσιμότητα. Η διεπαφή προσαρμόζεται στο μέγεθος της οθόνης. Η καταχώριση αποτελείται από μία ενιαία φόρμα με κύλιση: σε ένα κινητό τηλέφωνο, οι ομάδες πεδίων εμφανίζονται η μία κάτω από την άλλη και συμπληρώνονται με κύλιση, γεγονός που επιτρέπει την ανασκόπηση ολόκληρης της καταχώρισης πριν από την υποβολή της. Απαιτείται ενεργή σύνδεση δεδομένων τη στιγμή της υποβολής μιας καταχώρησης, και η εφαρμογή προς το παρόν δεν διατηρεί μια μερικώς συμπληρωμένη καταχώρηση ενώ βρίσκεται εκτός σύνδεσης. Όπου η συνδεσιμότητα στην περιοχή δεν είναι αξιόπιστη, τραβήξτε τις φωτογραφίες και καταγράψτε τις παρατηρήσεις στη συσκευή με άλλα μέσα, και ολοκληρώστε την καταχώρηση μόλις είναι διαθέσιμη σύνδεση. Η διατήρηση μερικών καταχωρήσεων εκτός σύνδεσης συγκαταλέγεται στις λειτουργίες που έχουν αναβληθεί εν αναμονή των στρογγυλών τραπεζών A4.3.

Γλώσσες. Η εφαρμογή διατίθεται σε πέντε γλώσσες — αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά, μαλτέζικα και ισπανικά — καθεμία με τη δική της σελίδα εισόδου. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη δύο διακριτές επιλογές γλώσσας. Η πρώτη αφορά τη διεπαφή και τις ετικέτες των πεδίων· η δεύτερη αφορά τη γλώσσα στην οποία ο χρήστης καταγράφει το περιεχόμενο της καταχώρισης. Αυτές δεν χρειάζεται να είναι ίδιες: ένας χρήστης μπορεί να εργάζεται με αγγλόφωνη διεπαφή, ενώ περιγράφει ένα κτίριο στη μητρική του γλώσσα. Όταν μια καταχώριση προορίζεται για διεθνή χρήση, οι χρήστες ενθαρρύνονται να παρέχουν τουλάχιστον μια σύντομη περίληψη στα αγγλικά, επιπλέον του κειμένου στη μητρική γλώσσα.

Λογαριασμοί και πρόσβαση. Η αναζήτηση όσων έχουν ήδη καταγραφεί δεν απαιτεί λογαριασμό: ο δημόσιος χάρτης είναι ανοιχτός σε όλους. Η δημιουργία μιας εγγραφής απαιτεί λογαριασμό. Η εγγραφή, η σύνδεση, η ανάκτηση κωδικού πρόσβασης, η διαχείριση λογαριασμού και η διαγραφή πραγματοποιούνται όλες μέσα στην εφαρμογή. Όταν προγραμματίζεται ομαδική δραστηριότητα, οι συντονιστές θα πρέπει να ζητούν από τους συμμετέχοντες να εγγραφούν εκ των προτέρων και όχι επί τόπου, καθώς ο χρόνος που αφιερώνεται στη δημιουργία λογαριασμών επί τόπου είναι χρόνος που αφαιρείται από την καταγραφή.

Η διεπαφή με μια ματιά. Η εφαρμογή διαθέτει μια δημόσια και μια προσωπική πλευρά. Η δημόσια πλευρά είναι το «Our Locations», ένας χάρτης στον οποίο κάθε επικυρωμένη καταχώριση εμφανίζεται ως πινέζα· ο καθένας μπορεί να τον περιηγηθεί. Μόλις συνδεθεί, ο χρήστης μεταφέρεται στην «Αρχική», η οποία εμφανίζει τον ίδιο χάρτη μαζί με τη λειτουργία που ανοίγει μια νέα καταχώριση, παράλληλα με το «Ο λογαριασμός μου» και έναν πίνακα ελέγχου από τον οποίο μπορεί να παρακολουθεί τις δικές του καταχωρίσεις. Η δημιουργία μιας καταχώρισης και η αναζήτηση όσων έχουν δημιουργήσει άλλοι είναι, επομένως, δύο κινήσεις γύρω από τον ίδιο χάρτη.

4.3 Πριν βγείτε στο πεδίο

Μια σύντομη προετοιμασία κάνει ουσιαστική διαφορά στην ποιότητα των εγγραφών που προκύπτουν.

- Προσδιορίστε την περιοχή ή τα συγκεκριμένα κτίρια που θα καταγραφούν.
- Σε περίπτωση που οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν συσκευές Android, ζητήστε τους να εγκαταστήσουν την εφαρμογή πριν από τη συνεδρία και όχι εν κινήσει, και βεβαιωθείτε ότι ανοίγει και ότι έχει παραχωρηθεί η άδεια χρήσης της κάμερας.
- Όπου είναι δυνατόν, συμβουλευτείτε εκ των προτέρων τοπικά αρχεία, ιστορικούς χάρτες ή δημοτικά αρχεία, καθώς ορισμένα πεδία, όπως για παράδειγμα το όνομα του αρχιτέκτονα, η ημερομηνία κατασκευής ή προηγούμενες χρήσεις, είναι δύσκολο ή αδύνατο να συμπληρωθούν μόνο από την παρατήρηση.
- Κατεβάστε ή σημειώστε το υλικό που θα χρειαστείτε εκτός σύνδεσης, ώστε η ασταθής σύνδεση να μην διακόψει τη συνεδρία.
- Βεβαιωθείτε ότι οι συσκευές είναι φορτισμένες και ότι η κάμερα λειτουργεί.
- Όταν μια ομάδα εργάζεται από κοινού, συμφωνήστε εκ των προτέρων πώς θα κατανεμηθούν τα αρχεία μεταξύ των συμμετεχόντων και συμφωνήστε τη σειρά των κωδικών αναγνώρισης, ώστε να μην καταγράψουν δύο άτομα, χωρίς να το γνωρίζουν, το ίδιο κτίριο δύο φορές.

5. Δημιουργία εγγραφής, τμήμα προς τμήμα

Μια καταχώριση στο Buildings Alert! αποτελείται από δεκαοκτώ πεδία που παρουσιάζονται ως μία ενιαία φόρμα με δυνατότητα κύλισης, η οποία ανοίγει από τον χάρτη μέσω της ενέργειας «Προσθήκη νέου κτιρίου». Τα πεδία είναι οργανωμένα σε έξι ομάδες, ξεκινώντας από την ταυτοποίηση του κτιρίου, περνώντας από τα φυσικά και ιστορικά χαρακτηριστικά του, έως την τρέχουσα κατάστασή του και την οπτική τεκμηρίωσή του. Αυτή η δομή προέρχεται απευθείας από τη φόρμα καταγραφής ψηφιακών δεδομένων που παρουσιάζεται στο Εκπαιδευτικό Μοντέλο 3 του ArchTech.

Μόνο δύο στοιχεία είναι υποχρεωτικά: ένας δείκτης τοποθετημένος στον χάρτη και ένας τίτλος. Όλα τα υπόλοιπα είναι προαιρετικά. Πρόκειται για μια σκόπιμη σχεδιαστική απόφαση και πρέπει να εκληφθεί ως πρόσκληση και όχι ως άδεια να κάνετε το ελάχιστο δυνατό. Μια εγγραφή δεν χρειάζεται να είναι πλήρης για να έχει αξία — μια τοποθεσία, ένας τίτλος, μια φωτογραφία και μια ακριβής περιγραφή αποτελούν μια πραγματική συνεισφορά — αλλά ένα κενό πεδίο είναι προτιμότερο από ένα επινοημένο, και μια εγγραφή στην οποία επιστρέφετε και την οποία συμπληρώνετε αργότερα είναι καλύτερη από μια εγγραφή που εγκαταλείπεται επειδή δεν ήταν δυνατό να συμπληρωθούν μερικά πεδία εκείνη την ημέρα.

Μια γενική αρχή διέπει ολόκληρη τη φόρμα: καταγράψτε ό,τι μπορείτε να παρατηρήσετε ή να επαληθεύσετε, και δηλώστε σαφώς όταν δεν είστε σίγουροι. Όπου ένα πεδίο επιτρέπει ελεύθερο κείμενο, φράσεις όπως «πιθανώς», «αναφέρθηκε από έναν γείτονα ως» ή «εκτιμάται από το αρχιτεκτονικό ύφος» δεν αποτελούν αδυναμίες μιας καταχώρησης. Είναι αυτές που επιτρέπουν σε έναν μελλοντικό αναγνώστη, όπως έναν ερευνητή, έναν αρχειονόμο ή έναν υπεύθυνο πολεοδομίας, να γνωρίζει πόσο βάρος πρέπει να αποδώσει σε κάθε στοιχείο.

5.1 Ταυτοποίηση κτιρίου

Αυτή η ομάδα καθορίζει τη φύση του κτιρίου και την τοποθεσία του, και περιλαμβάνει τα δύο πεδία χωρίς τα οποία δεν είναι δυνατή η αποθήκευση μιας εγγραφής. Η τοποθέτηση του δείκτη είναι αυτή που προσθέτει το κτίριο στον κοινόχρηστο χάρτη και καθιστά την εγγραφή προσβάσιμη από όλους τους άλλους.

Κωδικοί αναφοράς. Το Εκπαιδευτικό Μοντέλο 3 συνιστά να αποδίδεται σε κάθε καταγεγραμμένο κτίριο ένας κωδικός με τη μορφή αρχικών της χώρας, κάτω παύλα, αύξων αριθμός — για παράδειγμα CY_014 ή MT_003. Πρόκειται για μια πρακτική συνήθεια και όχι για πεδίο φόρμας: επιτρέπει σε μια ομάδα να αντιστοιχίζει τις φωτογραφίες, τις σημειώσεις πεδίου και τις μεταγενέστερες προσθήκες της με τη σωστή εγγραφή, καθώς και να αποφεύγει την περίπτωση δύο ατόμων να καταγράψουν το ίδιο κτίριο δύο φορές. Συμφωνήστε τη σειρά πριν βγείτε στο πεδίο και χρησιμοποιήστε τον κωδικό για να ονομάσετε τα αρχεία εικόνων.

Όνομα. Εισάγετε το όνομα με το οποίο είναι επίσημα ή κοινώς γνωστό το κτίριο. Αυτή είναι η ετικέτα με την οποία θα αναζητηθεί η εγγραφή, οπότε φροντίστε να είναι συγκεκριμένη: η φράση

«πέτρινο σπίτι με ξύλινο μπαλκόνι, Οδός Ερμού 14» εντοπίζει ένα κτίριο· η φράση «παλιό σπίτι» δεν το εντοπίζει. Πολλά παραδοσιακά κτίρια δεν έχουν επίσημο όνομα· σε τέτοιες περιπτώσεις, το όνομα που χρησιμοποιείται τοπικά («το παλιό φούρνο», «το σπίτι του Κυριάκου») είναι απολύτως κατάλληλο και αποτελεί από μόνο του ένα τμήμα της τεκμηρίωσης. Όπου υπάρχει επίσημο όνομα, αξίζει να το διασταυρώσετε με ιστορικούς χάρτες ή αρχειακά έγγραφα, αντί να βασίζεστε στην τρέχουσα σήμανση.

Διεύθυνση. Αναφέρετε το όνομα και τον αριθμό της οδού, την πόλη και τον ταχυδρομικό κώδικα. Οι γραπτές διευθύνσεις είναι λιγότερο αξιόπιστες ακριβώς εκεί όπου η πολιτιστική κληρονομιά είναι πιο πυκνή — σε παλαιότερες γειτονιές με ακανόνιστη αρίθμηση, σε αγροτικές περιοχές και για κτίρια που βρίσκονται σε απόσταση από τον δρόμο — γι' αυτό και ο δείκτης, και όχι η διεύθυνση, είναι αυτό που καθορίζει τη θέση του κτιρίου.

Δείκτης θέσης. Ο δείκτης τοποθετείται πατώντας τη θέση του κτιρίου στον χάρτη ή χρησιμοποιώντας το πλαίσιο αναζήτησης διεύθυνσης που βρίσκεται πάνω από αυτόν. Στην εφαρμογή για Android, το GPS της συσκευής προτείνει την τρέχουσα θέση σας, κάτι που είναι βολικό όταν στέκεστε μπροστά από το κτίριο· στην έκδοση για τον ιστό, η θέση προέρχεται από τον περιηγητή ή από τον ίδιο τον χάρτη. Σε κάθε περίπτωση, ελέγξτε τη θέση του δείκτη σε σχέση με το κτίριο πριν από την υποβολή. Η δορυφορική εντοπισμός θέσης έχει μειωμένη ακρίβεια ανάμεσα σε ψηλά κτίρια και σε στενά δρομάκια, και ένας δείκτης που τοποθετείται στη λάθος πλευρά μιας αυλής αποτελεί μια καταχώριση που ο επόμενος χρήστης δεν θα βρει.

5.2 Αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες

Αυτή η ενότητα περιγράφει το κτίριο ως φυσικό και αρχιτεκτονικό αντικείμενο. Είναι η ενότητα που προκαλεί συχνότερα δισταγμό στους χρήστες που δεν έχουν υπόβαθρο στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, και οι παρακάτω οδηγίες έχουν συνταχθεί αναλόγως.

Τυπολογία. Καταγράψτε την αρχική λειτουργία του κτιρίου, για παράδειγμα οικιστική, θρησκευτική, εμπορική, βιομηχανική, εκπαιδευτική, διοικητική ή γεωργική. Η αρχική λειτουργία δεν είναι πάντα η τρέχουσα, και η απόκλιση μεταξύ των δύο αποτελεί συχνά το πιο ενδιαφέρον στοιχείο ενός κτιρίου. Ένα πρώην σχολείο που χρησιμοποιείται πλέον ως αποθήκη θα πρέπει να καταγραφεί εδώ ως σχολείο, ενώ οι μεταγενέστερες χρήσεις θα πρέπει να τεκμηριωθούν στην Ενότητα 5.3.

Ημερομηνία κατασκευής. Καταχωρίστε το έτος ολοκλήρωσης, όπου αυτό είναι γνωστό. Σπάνια υπάρχουν ακριβείς ημερομηνίες για τα παραδοσιακά κτίρια. Όταν η ημερομηνία είναι άγνωστη, δώστε ένα εκτιμώμενο χρονικό εύρος και αναφέρετε τη βάση της εκτίμησης, για παράδειγμα μια πέτρα με χαραγμένη ημερομηνία, ένα αρχιτεκτονικό στοιχείο χαρακτηριστικό μιας περιόδου, μια ημερομηνία που θυμούνται οι κάτοικοι ή την εμφάνισή του σε χάρτη με ημερομηνία. Μια καλά αιτιολογημένη εκτίμηση, συνοδευόμενη από την αιτιολόγησή της, είναι πολύ πιο χρήσιμη από έναν αριθμό που φαίνεται ακριβής αλλά δεν έχει πηγή.

Αρχιτεκτονικό ύφος. Κατατάξτε το αρχιτεκτονικό ύφος, όπου ισχύει κάποιο αναγνωρισμένο ύφος, όπως το γοτθικό, το μπαρόκ, το νεοκλασικό ή το μοντερνιστικό. Οι χρήστες πρέπει να γνωρίζουν ότι ένα μεγάλο μέρος της δομημένης κληρονομιάς δεν ανήκει σε κανένα επίσημο ύφος: πρόκειται για παραδοσιακά κτίρια, τα οποία ακολουθούν τοπικές συμβάσεις, τα διαθέσιμα υλικά και τις πρακτικές ανάγκες, παρά κάποιο αρχιτεκτονικό πρόγραμμα. Η ένδειξη «λαϊκό» ή «χωρίς αναγνωρίσιμο στυλ» αποτελεί μια νόμιμη και ακριβή απάντηση, και η επιλογή της είναι προτιμότερη από το να κατατάσσεται ένα κτίριο σε μια κατηγορία στην οποία δεν ταιριάζει.

Υλικά και κατασκευή. Καταγράψτε τα κύρια υλικά που είναι ορατά στη δομή, όπως πέτρα, τούβλο, ξύλο, πλίνθος ή οπλισμένο σκυρόδεμα, και σημειώστε πού διαφορετικά υλικά υποδηλώνουν διαφορετικές φάσεις κατασκευής. Οι μεταγενέστερες προσθήκες από διαφορετικό υλικό είναι συνηθισμένες και αξίζει να καταγραφούν ρητά, καθώς τεκμηριώνουν την εξέλιξη του κτιρίου.

Αρχιτέκτονας. Όπου είναι γνωστός ο αρχιτέκτονας ή ο κατασκευαστής, καταγράψτε το όνομά του και, όπου είναι διαθέσιμο, μια σύντομη σημείωση σχετικά με το ιστορικό του. Για τα περισσότερα λαϊκά κτίρια, αυτή η πληροφορία δεν υπάρχει και το πεδίο παραμένει κενό. Όπου υπάρχει, βρίσκεται γενικά σε δημοτικές άδειες δόμησης, αρχειακές συλλογές ή τοπικές ιστορικές εταιρείες και όχι επί τόπου.

Κατάσταση. Σημειώστε την τρέχουσα κατάσταση του κτιρίου και τυχόν ορατές απειλές: δομικές ζημιές, βλάβη στη στέγη, ανάπτυξη βλάστησης, εγκατάλειψη, σφραγισμένα ανοίγματα, ενδείξεις επικείμενης κατεδάφισης. Αυτό το πεδίο αποτελεί το στοιχείο «ειδοποίησης» του Buildings Alert!· είναι αυτό που διακρίνει έναν κατάλογο από ένα μέσο έγκαιρης προειδοποίησης και πρέπει να συμπληρώνεται με προσοχή. Περιγράψτε ό,τι είναι ορατό, αντί να διαγνώσετε τις αιτίες.

5.3 Ιστορικό πλαίσιο

Αυτή η ενότητα τεκμηριώνει τη διαδρομή του κτιρίου στο πέρασμα του χρόνου. Είναι το σημείο όπου μια καταγραφή ξεπερνά την απλή περιγραφή και μετατρέπεται σε ιστορία.

Χρονικό πλαίσιο. Περιγράψτε τις ιστορικές συνθήκες υπό τις οποίες κατασκευάστηκε το κτίριο και τα γεγονότα που το διαμόρφωσαν στη συνέχεια: περιόδους αστικής επέκτασης, αλλαγές στην οικονομική δραστηριότητα, συγκρούσεις, εκτοπισμούς ή μεταβολές στον χαρακτήρα της γειτονιάς. Οι τοπικές αφηγήσεις και τα αρχεία του Τύπου αποτελούν πολύτιμες πηγές σε αυτό το πλαίσιο.

Χρήσεις με την πάροδο του χρόνου. Καταγράψτε τις διαδοχικές λειτουργίες που έχει εξυπηρετήσει το κτίριο, από την κατασκευή του έως σήμερα. Ένα μεμονωμένο κτίριο μπορεί να έχει χρησιμεύσει ως οικογενειακή κατοικία, στη συνέχεια ως εργαστήριο, μετά ως κατάστημα και τέλος να έχει μείνει κενό. Αυτή η ακολουθία τεκμηριώνει την οικονομική και κοινωνική ιστορία της περιοχής τόσο άμεσα όσο οποιαδήποτε γραπτή περιγραφή. Παλιές φωτογραφίες, εφημερίδες και συνομιλίες με μακροχρόνιους κατοίκους αποτελούν τις πιο παραγωγικές πηγές.

Συλλογική μνήμη. Καταγράψτε τις ιστορίες, τις παραδόσεις, τις συνειρμούς και την προσωπική σημασία που αποδίδουν στο κτίριο οι άνθρωποι που το γνωρίζουν. Αυτό το πεδίο υπάρχει επειδή η αξία ενός κτιρίου δεν εξαντλείται στην υλική του δομή: συνίσταται επίσης σε αυτό που σήμαινε για όσους έζησαν, εργάστηκαν, προσευχήθηκαν ή συγκεντρώθηκαν σε αυτό. Οι συνομιλίες με κατοίκους και γείτονες αποτελούν την πηγή αυτού του υλικού. Όταν καταγράφεται μια μαρτυρία, σημειώστε σε γενικές γραμμές ποιος την παρείχε — ένας μακροχρόνιος κάτοικος, ένας πρώην υπάλληλος, ένα μέλος της οικογένειας — χωρίς να δημοσιεύετε προσωπικά στοιχεία χωρίς συγκατάθεση. Στο κεφάλαιο 10 περιγράφονται οι εφαρμοστέες ορθές πρακτικές.

5.4 Ιδιοκτησία και προσβασιμότητα

Η κατανόηση του ποιος είναι ο ιδιοκτήτης ενός κτιρίου και ποιος μπορεί να εισέλθει σε αυτό είναι κρίσιμη τόσο για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς όσο και για τη συμμετοχή του κοινού.

Ιδιοκτησία. Προσδιορίστε τον τρέχοντα ιδιοκτήτη ή τον φορέα που διαχειρίζεται το κτίριο, όπου αυτό είναι γνωστό και μπορεί να καταγραφεί σωστά, για παράδειγμα ένα φυσικό πρόσωπο, μια εταιρεία, ένας θρησκευτικός οργανισμός, ένας δήμος ή το κράτος. Όπου η ιδιοκτησία είναι αβέβαιη ή αμφισβητούμενη, ή όπου το κτίριο φαίνεται εγκαταλελειμμένο χωρίς αναγνωρίσιμο ιδιοκτήτη, καταγράψτε την κατάσταση ως έχει: αυτό σχετίζεται άμεσα με τις προοπτικές του κτιρίου. Τα προσωπικά στοιχεία των ιδιωτών ιδιοκτητών δεν πρέπει να δημοσιοποιούνται. Οι μητρώα ακινήτων και οι δημοτικές υπηρεσίες αποτελούν τις έγκυρες πηγές.

Προσβασιμότητα. Προσδιορίστε εάν το κτίριο είναι προσβάσιμο στο κοινό, προσβάσιμο κατόπιν αιτήματος ή κλειστό, και σημειώστε τυχόν περιορισμούς. Όπου είναι σχετικό, καταγράψτε τη φυσική προσβασιμότητα για επισκέπτες με μειωμένη κινητικότητα. Αυτές οι πληροφορίες καθορίζουν εάν το κτίριο μπορεί να συμπεριληφθεί σε ξεναγήσεις, εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή πολιτιστικές διαδρομές.

5.5 Χαρακτηριστικά πολιτικής

Σε αυτή την ενότητα καταγράφεται η κατάσταση του κτιρίου στο πλαίσιο των μηχανισμών προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και αποτελεί το σημείο στο οποίο μια καταχώριση συνδέεται με το θεσμικό σύστημα που μπορεί να αναλάβει δράση για την προστασία του.

Κατάταξη στην πολιτιστική κληρονομιά. Αναφέρετε εάν το κτίριο προστατεύεται βάσει τοπικών, εθνικών ή διεθνών νομοθετικών πράξεων για την πολιτιστική κληρονομιά και διευκρινίστε ποιες. Τα καθεστώτα προστασίας διαφέρουν από χώρα σε χώρα και οι χρήστες θα πρέπει να συμβουλεύονται το πλαίσιο που ισχύει στη δική τους χώρα: στην Κύπρο, για παράδειγμα, η προστασία λειτουργεί μέσω δύο καταλόγων που διαχειρίζονται οι αρμόδιες αρχές, ο πρώτος καλύπτει αρχαιολογικούς χώρους και επίσημα αναγνωρισμένα μνημεία και ο δεύτερος καλύπτει παραδοσιακά και ιστορικά κτίρια δευτερεύουσας αλλά σημαντικής αξίας. Όταν η κατάσταση είναι άγνωστη, καταγράψτε την ως άγνωστη αντί να υποθέσετε ότι το κτίριο δεν προστατεύεται.

Καθεστώς παγκόσμιας κληρονομιάς. Επιβεβαιώστε εάν το κτίριο αποτελεί μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO ή εμπίπτει εντός των ορίων ή της ζώνης προστασίας ενός τέτοιου μνημείου. Αυτό ισχύει για μια μικρή μειοψηφία εγγραφών και μπορεί να επαληθευτεί με βάση τον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Γιατί αυτή η ενότητα είναι σημαντική. Οι καταχωρήσεις με τη μεγαλύτερη σημασία στη βάση δεδομένων είναι συχνά εκείνες που αφορούν κτίρια χωρίς καθεστώς προστασίας: κτίρια με προφανή ιστορική και κοινοτική σημασία, τα οποία δεν προστατεύονται επί του παρόντος από κανένα νομοθετικό μέσο. Η καταγραφή της απουσίας προστασίας είναι αυτό που καθιστά αυτό το κενό ορατό και επιδεκτικό δράσης. Η ενότητα 9 περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο τέτοιες καταχωρήσεις μπορούν να υποστηρίξουν ένα αίτημα για προστασία.

5.6 Περιγραφή

Το έντυπο ολοκληρώνεται με ένα πεδίο ελεύθερου κειμένου, το οποίο δέχεται επίσης έναν σύνδεσμο προς ένα βίντεο. Αυτός είναι ο χώρος για παρατηρήσεις που δεν χωράνε στα δομημένα πεδία: η σχέση του κτιρίου με τον δρόμο και τα γειτονικά κτίρια, διακριτικά στοιχεία, επιγραφές, διακοσμητικά στοιχεία, μεταγενέστερες μετατροπές ή οτιδήποτε άλλο θεωρήθηκε σημαντικό από το άτομο που το κατέγραψε. Γράψτε με συνεχή πρόζα και με συγκεκριμένους όρους. «Διώροφο πέτρινο σπίτι με κλειστό ξύλινο μπαλκόνι πάνω από την είσοδο· τα ανοίγματα του ισογείου έχουν κλειστεί με τούβλα» αποτελεί τεκμηρίωση. «Όμορφο παλιό σπίτι» δεν αποτελεί.

5.7 Πού να αναζητήσετε πληροφορίες: πηγές για τη συμπλήρωση του εντύπου

Αρκετά πεδία δεν μπορούν να συμπληρωθούν μόνο από την παρατήρηση. Ο παρακάτω πίνακας, που έχει προσαρμοστεί από τις συμβουλές και τους πόρους που παρατίθενται στο Εκπαιδευτικό Μοντέλο 3 του ArchTech, υποδεικνύει πού βρίσκονται συνήθως οι πληροφορίες. Τα παραδείγματα που αφορούν συγκεκριμένες χώρες πρέπει να αντικατασταθούν με τα αντίστοιχα εθνικά.

Πεδίο	Πού βρίσκονται συνήθως οι πληροφορίες
Κωδικός αναφοράς	Οδηγίες τεκμηρίωσης του ICOMOS· η σύμβαση κωδικών που έχει συμφωνηθεί εντός της δικής σας ομάδας ή εκστρατείας.
Τίτλος	Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO· αρχεία τοπικής αυτοδιοίκησης· ιστορικοί χάρτες· δημοτικά μητρώα οδών· το όνομα που χρησιμοποιείται τοπικά.
Διεύθυνση και σημείο αναφοράς	Google Maps, OpenStreetMap ή εθνική γεωγραφική βάση δεδομένων· το πεδίο αναζήτησης διεύθυνσης στη φόρμα· ένδειξη GPS επί τόπου, η οποία ελέγχεται σε σχέση με το κτίριο πριν από την υποβολή.

Πεδίο	Πού βρίσκονται συνήθως οι πληροφορίες
Τυπολογία	Ο Θησαυρός Τέχνης και Αρχιτεκτονικής του Getty· γενικές ιστορίες αρχιτεκτονικής, όπως το έργο του Kostof, «A History of Architecture».
Ημερομηνία κατασκευής	Δημοτικά αρχεία και άδειες δόμησης· εθνικοί κατάλογοι αρχιτεκτονικών μνημείων, όπως η σειρά «Pevsner Buildings of England» και αντίστοιχες εκδόσεις σε άλλες χώρες.
Αρχιτεκτονικός ρυθμός	Εικονογραφημένοι οδηγοί αρχιτεκτονικών στυλ, συμπεριλαμβανομένου του οδηγού αρχιτεκτονικών στυλ του Μουσείου Victoria and Albert· περιφερειακοί και εθνικοί οδηγοί αρχιτεκτονικής.
Αρχιτέκτονας	Αρχεία, παλιές άδειες δόμησης και τοπικές ιστορικές εταιρείες· εθνικά λεξικά αρχιτεκτόνων· εθνικές συλλογές καταγραφών κτιρίων.
Χρονικό πλαίσιο	Ψηφιακές συλλογές εθνικών βιβλιοθηκών· αρχεία τοπικού και περιφερειακού Τύπου· έργα αναφοράς για την αστική ιστορία.
Χρήσεις στο πέρασμα του χρόνου	Ψηφιοποιημένα αρχεία εφημερίδων· εθνικά αρχεία· παλιές φωτογραφίες και καρτ-ποστάλ· συνεντεύξεις με μακροχρόνιους κατοίκους.
Συλλογική μνήμη	Συνεντεύξεις προφορικής ιστορίας με κατοίκους και πρώην χρήστες· η βιβλιογραφία σχετικά με τη μνήμη και την αρχιτεκτονική, για παράδειγμα το έργο του Bastea, «Memory and Architecture»· περιοδικά μεθοδολογίας προφορικής ιστορίας.
Ιδιοκτησία	Το εθνικό κτηματολόγιο ή το κτηματολογικό γραφείο· δημοτικές υπηρεσίες.
Προσβασιμότητα	Επιτόπια επαλήθευση· πληροφορίες από τις δημοτικές αρχές και τις τουριστικές αρχές· οδηγίες της UNESCO σχετικά με την προσβασιμότητα.
Καταχώριση ως πολιτιστικής κληρονομιάς	Εθνικοί και τοπικοί κατάλογοι προστασίας πολιτιστικής κληρονομιάς και η αρμόδια εθνική αρχή· η Χάρτα της Βενετίας (ICOMOS, 1964)· η Χάρτα του Μπούρα (ICOMOS Αυστραλίας).
Καθεστώς παγκόσμιας κληρονομιάς	Η βάση δεδομένων του Καταλόγου Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO· ο εθνικός οργανισμός πολιτιστικής κληρονομιάς.

Πεδίο	Πού βρίσκονται συνήθως οι πληροφορίες
Φωτογραφική τεκμηρίωση	Οδηγίες για την αρχιτεκτονική φωτογραφία, για παράδειγμα το βιβλίο του Shulman, «Photographing Architecture and Interiors»· ψηφιακά αρχεία εικόνων, όπως το Google Arts & Culture.

6. Φωτογραφική τεκμηρίωση

Οι φωτογραφίες αποτελούν το πιο ανθεκτικό και άμεσα αναγνώσιμο στοιχείο μιας καταχώρησης, ενώ σε περιπτώσεις όπου ένα κτίριο καταστραφεί στη συνέχεια, αποτελούν την κύρια αποδεικτική τεκμηρίωση που απομένει. Κάθε καταχώρηση δέχεται μια συλλογή έως και πέντε εικόνων, μαζί με ένα πεδίο ελεύθερου κειμένου που δέχεται επίσης έναν σύνδεσμο βίντεο. Επισυνάψτε τουλάχιστον μία σύγχρονη φωτογραφία σε κάθε καταχώρηση και ονομάστε τα αρχεία εικόνων σύμφωνα με τον κωδικό αναφοράς που χρησιμοποιεί η ομάδα.

Ο περιορισμός στις πέντε εικόνες είναι πραγματικός και πρέπει να αξιοποιηθεί με προσοχή. Μια χρήσιμη προτύπου επιλογή είναι: μία καθαρή άποψη της κύριας πρόσοψης, μία γενική άποψη που τοποθετεί το κτίριο ανάμεσα στα γειτονικά κτίρια, μία που δείχνει τυχόν ορατές ζημιές ή απειλές, και οι υπόλοιπες δύο για ό,τι λεπτομέρειες έχουν μεγαλύτερη σημασία για το συγκεκριμένο κτίριο.

Τι να φωτογραφίσετε. Τουλάχιστον, τραβήξτε μία καθαρή εικόνα της κύριας πρόσοψης, που να δείχνει ολόκληρο το κτίριο. Όπου το επιτρέπουν οι συνθήκες, προσθέστε μια γενική άποψη που να τοποθετεί το κτίριο ανάμεσα στα γειτονικά κτίρια, εικόνες από οποιεσδήποτε άλλες ορατές όψεις, καθώς και κοντινές λήψεις σημαντικών λεπτομερειών: εισόδους, μπαλκόνια, κουφώματα παραθύρων, διακοσμητικά στοιχεία, επιγραφές, πέτρες με ημερομηνίες, δομικά υλικά και οποιαδήποτε ορατή ζημιά.

Πώς να φωτογραφίσετε. Φωτογραφίστε το κτίριο από μπροστά και όχι υπό οξεία γωνία, όπου το επιτρέπει ο δρόμος. Φωτογραφίστε με το φως πίσω σας. Αποφύγετε να φωτογραφίζετε απευθείας προς τον ήλιο, καθώς αυτό μετατρέπει τις προσόψεις σε σιλουέτες. Όπου δεν είναι δυνατό να αποτυπωθεί ολόκληρο το κτίριο σε ένα μόνο κάδρο από τη διαθέσιμη απόσταση, τραβήξτε μια σειρά επικαλυπτόμενων εικόνων αντί για μία μόνο παραμορφωμένη. Συμπεριλάβετε αρκετό περιβάλλον ώστε να γίνεται κατανοητή η θέση του κτιρίου.

Τι να μην φωτογραφίζετε. Φωτογραφίστε το κτίριο, όχι τους ανθρώπους. Όταν εμφανίζονται κάτοικοι, περαστικοί ή παιδιά σε ένα κάδρο, είτε επαναπλαισιώστε την εικόνα είτε μην την επισυνάψετε. Μην φωτογραφίζετε το εσωτερικό ιδιωτικής ιδιοκτησίας, ούτε μέσα από παράθυρα και πόρτες προς ιδιωτικούς χώρους, χωρίς τη ρητή άδεια του κατόχου. Όταν ένα κτίριο βρίσκεται σε ενεργή ιδιωτική χρήση, επιδείξτε ιδιαίτερη διακριτικότητα και να είστε έτοιμοι να εξηγήσετε τον σκοπό της δραστηριότητας σε όποιον ρωτήσει. Το Τμήμα 10 εξετάζει αυτές τις υποχρεώσεις με περισσότερες λεπτομέρειες.

Ιστορικές εικόνες. Όταν υπάρχουν ιστορικές φωτογραφίες, σχέδια, καρτ-ποστάλ ή χάρτες του κτιρίου και η αναπαραγωγή τους επιτρέπεται από το νόμο, αποτελούν πολύτιμη προσθήκη και επιτρέπουν την άμεση σύγκριση μεταξύ της κατάστασης του παρελθόντος και του παρόντος. Καταγράψτε την πηγή και, όπου ισχύει, τον κάτοχο των δικαιωμάτων κάθε τέτοιας εικόνας.

7. Προβολή, επεξεργασία και εξερεύνηση αρχείων

Ο χάρτης. Τα αρχεία εμφανίζονται ως σημεία σε έναν χάρτη, ο οποίος αποτελεί το κύριο μέσο εξερεύνησης του τι έχει τεκμηριωθεί. Ο χάρτης απαντά σε ερωτήματα που δεν μπορεί να απαντήσει ένας κατάλογος: πού συγκεντρώνεται η τεκμηρίωση, ποιες περιοχές παραμένουν ακάλυπτες και αν ένα κτίριο έχει ήδη καταγραφεί πριν ο χρήστης ξεκινήσει μια νέα καταχώριση. Πριν από τη δημιουργία ενός αρχείου, συνιστάται να ελέγχετε τον χάρτη για την άμεση περιοχή.

Αναζήτηση εγγραφής. Όταν επιλέγετε ένα σημείο, ανοίγει η αντίστοιχη εγγραφή, μαζί με τις φωτογραφίες της και το περιεχόμενο των συμπληρωμένων πεδίων. Οι εγγραφές προορίζονται τόσο για ανάγνωση όσο και για συμπλήρωση: η αναζήτηση υφιστάμενων εγγραφών αποτελεί τον ταχύτερο τρόπο για έναν νέο χρήστη να κατανοήσει το επίπεδο λεπτομέρειας που απαιτείται και τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται σωστά η αβεβαιότητα.

7.1 Τι συμβαίνει μετά την υποβολή μιας καταχώρησης

Το πάτημα του κουμπιού «Υποβολή» δεν τοποθετεί αμέσως το κτίριο στον δημόσιο χάρτη. Κάθε καταχώριση περνά από διαδικασία ελέγχου, και η κατανόηση αυτής της διαδικασίας αποτρέπει την πιο συνηθισμένη παρεξήγηση μεταξύ των νέων χρηστών, οι οποίοι αναζητούν το κτίριό τους στον χάρτη αμέσως μετά και συμπεραίνουν ότι κάτι έχει πάει στραβά.

Μια καταχώριση περνά από πέντε στάδια. Συντάσσεται επιτόπου, με την τοποθέτηση του δείκτη και, συνήθως, με την επισύναψη φωτογραφιών. Υποβάλλεται, οπότε φτάνει στον διακομιστή του CIP και μπαίνει στην ουρά ελέγχου· το μήνυμα επιβεβαίωσης αναφέρει ρητά ότι η καταχώριση θα ελεγχθεί, ενώ η καταχώριση παραμένει ορατή στον συντάκτη της με την κατάστασή της να εμφανίζεται. Στη συνέχεια, ελέγχεται από έναν συντονιστή του Citizens in Power, ο οποίος το επικυρώνει, το επιστρέφει για τροποποίηση ή το απορρίπτει αναφέροντας τον λόγο. Μετά την επικύρωση, δημοσιεύεται ως πινέζα στον κοινόχρηστο χάρτη και καθίσταται προσβάσιμο στο κοινό. Οι εγγραφές που αργότερα αντικαθίστανται ή επιλύονται αρχειοθετούνται: παραμένουν στη βάση δεδομένων, αλλά αποσύρονται από τον ενεργό χάρτη.

Καμία καταχώριση δεν φτάνει στη δημόσια διεπαφή χωρίς αυτόν τον έλεγχο. Αυτό είναι που επιτρέπει στη βάση δεδομένων να χρησιμοποιείται ως αποδεικτικό στοιχείο: μια καταχώριση που έχει ελεγχθεί πριν από τη δημοσίευση έχει μεγαλύτερο βάρος από ό,τι μια υποβολή που δεν έχει ελεγχθεί. Σημαίνει επίσης ότι μια ομάδα που καταγράφει ένα Σάββατο απόγευμα δεν πρέπει να υπόσχεται στους συμμετέχοντες ότι τα κτίριά τους θα εμφανιστούν την ίδια μέρα. Αντ' αυτού, ενημερώστε τους για το περιεχόμενο του μηνύματος επιβεβαίωσης — ότι η καταχώριση έχει ληφθεί και θα ελεγχθεί — και προγραμματίστε να εξετάσετε τον χάρτη μαζί σε μια μεταγενέστερη συνεδρία.

7.2 Διαχείριση των δικών σας εγγραφών

Επεξεργασία και συμπλήρωση μιας καταχώρησης. Οι καταχωρήσεις δεν κλείνουν μετά την υποβολή τους. Μια καταχώρηση που δημιουργήθηκε επιτόπου με πεδία που μπορούσαν να

συμπληρωθούν με βάση την παρατήρηση μπορεί να επανεξεταστεί και να συμπληρωθεί μετά από έρευνα σε αρχεία, μετά από συνομιλία με κάτοικο ή μετά από δεύτερη επίσκεψη υπό καλύτερες συνθήκες φωτισμού· η εφαρμογή παρέχει μια οθόνη επεξεργασίας για αυτόν τον σκοπό. Μια τροποποιημένη καταχώρηση περνά από την ίδια διαδικασία ελέγχου με μια νέα πριν η αλλαγή εμφανιστεί δημόσια. Όπου δεν είναι δυνατή η τροποποίηση, επικοινωνήστε με το CIP μέσω της εφαρμογής.

Κοινή χρήση μιας καταχώρησης. Η κοινή χρήση είναι αυτό που φέρνει μια καταχώρηση της βάσης δεδομένων στο προσκήνιο της δημόσιας προσοχής, και αξίζει να προγραμματιστεί αντί να αφεθεί στην τύχη. Προς το παρόν, η εφαρμογή δεν διαθέτει δική της λειτουργία κοινοποίησης: μια καταχώριση κοινοποιείται παραπέμποντας τους χρήστες στον δημόσιο χάρτη, μέσω μηνύματος προς μια τοπική ένωση, σε αλληλογραφία με μια δημοτική υπηρεσία ή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η κοινοποίηση από μέσα από την εφαρμογή συγκαταλέγεται στις λειτουργίες που προβλέπονται για την έκδοση A4.4. Όποια μέθοδος και αν χρησιμοποιηθεί, ισχύουν οι περιορισμοί της Ενότητας 10 σχετικά με εικόνες αναγνωρίσιμων προσώπων και προσωπικά δεδομένα.

Ειδοποιήσεις. Έχουν προβλεφθεί για την εφαρμογή ειδοποιήσεις που ενημερώνουν τους χρήστες για κτίρια που έχουν καταγραφεί πρόσφατα και βρίσκονται σε κίνδυνο στην περιοχή τους, αλλά δεν έχουν υλοποιηθεί στην έκδοση που περιγράφεται εδώ· αναβλήθηκαν ώστε οι στρογγυλές τράπεζες του A4.3 να μπορέσουν να προσδιορίσουν τι ακριβώς επιθυμούν να γνωρίζουν οι νέοι και οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας. Προς το παρόν, μια ομάδα που παρακολουθεί μια συγκεκριμένη περιοχή θα πρέπει να ελέγχει περιοδικά τον χάρτη αντί να περιμένει να ενημερωθεί.

Επαναχρησιμοποίηση εγγραφών. Οι εγγραφές μπορούν να συμβουλευτούν και να επαναχρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς, ερευνητικούς και υποστηρικτικούς σκοπούς. Προς το παρόν δεν υπάρχει λειτουργία εξαγωγής — και αυτό έχει αναβληθεί για το A4.4 — οπότε το υλικό λαμβάνεται από το δημόσιο αρχείο μέσω άμεσης πρόσβασης σε αυτό. Όταν οι εγγραφές αναπαράγονται εκτός της εφαρμογής, η πηγή πρέπει να αναφέρεται στο έργο ArchTech και στο Buildings Alert!, σύμφωνα με την άδεια υπό την οποία δημοσιεύεται το περιεχόμενο.

Διάρκεια ισχύος των αρχείων. Το CIP φιλοξενεί την εφαρμογή στη δική του υποδομή και έχει αναλάβει τη δέσμευση να τη συντηρεί — τη βάση δεδομένων αρχείων, το στρώμα χάρτη και τη λειτουργία αναθεώρησης — για πέντε χρόνια μετά τη λήξη του έργου. Ένα αρχείο που δημιουργείται κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας για νέους δεν αποτελεί, επομένως, μια άσκηση που εξαφανίζεται με τη λήξη της χρηματοδότησης, και οι συντονιστές μπορούν να το δηλώσουν αυτό στους συμμετέχοντες χωρίς επιφυλάξεις.

8. Χρήση της εφαρμογής με νέους

Η ενότητα αυτή απευθύνεται σε εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, εκπαιδευτικούς και συντονιστές. Βασίζεται στις πιλοτικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στις πέντε χώρες-εταίρους κατά τη διάρκεια του έργου ArchTech, στις συστάσεις που διατύπωσαν οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας και οι νέοι που συμμετείχαν σε αυτές, καθώς και στους σχεδιασμούς δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο Εκπαιδευτικό Μοντέλο 3 του ArchTech.

8.1 Το μοντέλο με συντονιστή

Το πιο συνεπές εύρημα των πιλοτικών δραστηριοτήτων του ArchTech είναι ότι το «Buildings Alert!» λειτουργεί καλύτερα ως εργαλείο με τη βοήθεια συντονιστή. Τα πεδία καταγραφής του είναι δομημένα σύμφωνα με επαγγελματικά πρότυπα, κάτι που καθιστά τις καταγραφές που προκύπτουν χρήσιμες για αρχεία, ερευνητές και αρχές· η ίδια ποιότητα, ωστόσο, σημαίνει ότι αρκετά πεδία απαιτούν ερμηνεία και όχι απλή παρατήρηση. Οι νέοι που χρησιμοποιούν την εφαρμογή χωρίς υποστήριξη τείνουν είτε να αφήνουν αυτά τα πεδία κενά είτε να τα συμπληρώνουν με εικασίες. Οι νέοι που τη χρησιμοποιούν στο πλαίσιο μιας προετοιμασμένης και καθοδηγούμενης δραστηριότητας παράγουν αρχεία σημαντικά υψηλότερης ποιότητας και, το πιο σημαντικό, μαθαίνουν κατά τη διαδικασία πώς περιγράφεται, εκτιμάται και προστατεύεται η πολιτιστική κληρονομιά.

Ο ρόλος του συντονιστή δεν είναι, επομένως, η τεχνική υποστήριξη. Είναι να καταστήσει σαφές γιατί η δραστηριότητα έχει σημασία, να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να «διαβάσουν» ένα κτίριο και να διευθύνει τη συζήτηση κατά την οποία οι αβέβαιες κρίσεις επεξεργάζονται συλλογικά.

8.2 Προετοιμασία μιας συνεδρίας

- Επιλέξτε πρώτα την περιοχή, και επιλέξτε την προσεκτικά. Μια γειτονιά σε μεταβατικό στάδιο, που περιλαμβάνει τόσο ανακαινισμένα όσο και παραμελημένα κτίρια, προσφέρει πλουσιότερη συζήτηση από μια περιοχή με ομοιόμορφη κατάσταση.
- Περπατήστε εσείς οι ίδιοι τη διαδρομή εκ των προτέρων. Προσδιορίστε έναν εύχρηστο αριθμό υποψήφιων κτιρίων — τέσσερα έως έξι αρκούν για μια συνεδρία διάρκειας δύο έως τριών ωρών — και σημειώστε τι είναι ορατό από τον δημόσιο χώρο.
- Συγκεντρώστε πληροφορίες για το πλαίσιο εκ των προτέρων. Ένας ιστορικός χάρτης, μια παλιά φωτογραφία ή ένα απλό αρχειακό έγγραφο μεταμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες «διαβάζουν» έναν δρόμο. Τα τοπικά αρχεία είναι συχνά πρόθυμα να παρέχουν υλικό για μια εκπαιδευτική δραστηριότητα.
- Σκεφτείτε να προσκαλέσετε έναν τοπικό ξεναγό ή κάτοικο. Οι συμμετέχοντες στο ArchTech αναγνώρισαν ότι η παρουσία κάποιου που γνωρίζει την περιοχή και που μπορεί να συνδέσει

τα κτίρια με τις ζωές που ζήθηκαν μέσα σε αυτά, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την επιτυχία της δραστηριότητας.

- Επιλύστε τα πρακτικά ζητήματα. Ελέγξτε τη διαθεσιμότητα των συσκευών και την κατάσταση της μπαταρίας, επιβεβαιώστε εκ των προτέρων τυχόν απαιτήσεις εγγραφής, συμφωνήστε τη σειρά αρίθμησης των κωδικών και μοιράστε τα κτίρια μεταξύ των συμμετεχόντων ή των μικρών ομάδων.
- Προγραμματίστε ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες και την προσβασιμότητα. Η σκιά, τα καθίσματα και οι διαδρομές χωρίς σκαλοπάτια καθορίζουν ποιοι μπορούν να συμμετάσχουν.

8.3 Έναρξη της συνεδρίας: πλαίσιο πριν από την καταγραφή

Μην ξεκινήσετε με την εφαρμογή. Ξεκινήστε με το ερώτημα τι είναι η πολιτιστική κληρονομιά. Τα πιλοτικά προγράμματα του ArchTech διαπίστωσαν ότι οι συμμετέχοντες φτάνουν γενικά με μια αντίληψη για την πολιτιστική κληρονομιά που περιορίζεται στα επίσημα ανακηρυγμένα μνημεία, και ότι τα συνηθισμένα κτίρια γύρω τους δεν εμπίπτουν στην αντίληψή τους για το τι θεωρείται σημαντικό. Μια σύντομη συζήτηση στην αρχή, διάρκειας είκοσι έως τριάντα λεπτών, που αμφισβητεί αυτή την παραδοχή, αλλάζει ολόκληρη τη δραστηριότητα: οι συμμετέχοντες αρχίζουν να παρατηρούν κτίρια από τα οποία περνούσαν για χρόνια, και συμπληρώνουν τη φόρμα με έναν λόγο.

Μια παραγωγική εισαγωγική ακολουθία είναι: τι κάνει ένα κτίριο άξιο διατήρησης· ποιος αποφασίζει· τι χάνεται όταν εξαφανίζεται ένα κτίριο· και μόνο τότε, τι καταγράφει η αίτηση και γιατί. Μια αναλυτική περιήγηση στο έντυπο, πεδίο προς πεδίο, πριν βγούμε στον δρόμο, αποτρέπει το μεγαλύτερο μέρος της σύγχυσης που διαφορετικά θα προέκυπτε επί τόπου.

Όταν η συζήτηση από μόνη της δεν προσελκύει το ενδιαφέρον της ομάδας, ένα σύντομο παιχνίδι ρόλων, προσαρμοσμένο από την Εκπαιδευτική Ενότητα 4, καταδεικνύει το ίδιο σημείο με μεγαλύτερη σαφήνεια. Οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν τους ρόλους μελών της κοινότητας που συζητούν για την κατεδάφιση ενός εγκαταλελειμμένου κτιρίου — ενός δημάρχου, ενός κατασκευαστή, ενός κατοίκου, ενός καταστηματάρχη, ενός φοιτητή — αλλά στον πρώτο γύρο επιτρέπεται να μιλήσουν μόνο ορισμένοι από τους χαρακτήρες. Στον δεύτερο γύρο μιλούν όλοι. Στη συνέχεια, η ομάδα εξετάζει ποια άποψη έλειπε από τον πρώτο γύρο, πώς αυτό επηρέασε το αποτέλεσμα και τι θα έπρεπε να είχε συμβεί για να ήταν διαφορετικό. Διαρκεί περίπου ενενήντα λεπτά και καταδεικνύει, πριν καν ασχοληθεί κανείς με την εφαρμογή, γιατί υπάρχει καθόλου ένα εργαλείο που επιτρέπει στους απλούς πολίτες να καταχωρίσουν ένα κτίριο στα αρχεία.

8.4 Ρόλοι μέσα σε μια ομάδα

Η ανάθεση σαφών ρόλων μέσα σε κάθε μικρή ομάδα βελτιώνει τόσο την ποιότητα της καταγραφής όσο και το επίπεδο συμμετοχής, και επιτρέπει σε κάθε άτομο να συνεισφέρει με τον

τρόπο στον οποίο αισθάνεται πιο άνετα. Οι ρόλοι που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες του ArchTech είναι:

- φωτογράφος — υπεύθυνος για τις εικόνες και για τον έλεγχο ότι κάθε μία είναι χρησιμοποιήσιμη πριν προχωρήσει η ομάδα·
- καταγραφέας — υπεύθυνος για την εισαγωγή δεδομένων στη φόρμα και για την επισήμανση τυχόν αβεβαιοτήτων·
- ερευνητής — υπεύθυνος για το αρχειακό υλικό και το χαρτογραφικό υλικό που φέρνεται στη συνεδρία και για ό,τι πρέπει να αναζητηθεί εκ των υστέρων·
- συνεντευξιαστής ή σύνδεσμος με την κοινότητα — υπεύθυνος για την προσέγγιση των κατοίκων και τη συλλογή μαρτυριών για το πεδίο της συλλογικής μνήμης·
- ελεγκτής — υπεύθυνος για την επαλήθευση της συμπληρωμένης καταγραφής σε σχέση με το κτίριο πριν αποθηκευτεί.

Η εναλλαγή των ρόλων μεταξύ των κτιρίων δίνει σε κάθε συμμετέχοντα την ευκαιρία να αποκτήσει εμπειρία από κάθε στάδιο της διαδικασίας.

8.5 Μορφές συνεδριών

Οι τρεις πρώτες μορφές προέρχονται από τις πιλοτικές δραστηριότητες του ArchTech. Οι υπόλοιπες μορφές έχουν προσαρμοστεί από τις ασκήσεις που περιγράφονται στην Εκπαιδευτική Ενότητα 3 και μπορούν να διεξαχθούν είτε ως εναλλακτικές επιλογές είτε ως συνεδρίες συνέχεια.

Μορφή Α: Περίπατος καταγραφής της γειτονιάς (μισή ημέρα). Η τυπική μορφή. Εισαγωγική συζήτηση, εξήγηση του εντύπου, δύο έως τρεις ώρες καταγραφής σε μικρές ομάδες κατά μήκος μιας καθορισμένης διαδρομής, και μια τελική συνεδρία στην οποία κάθε ομάδα παρουσιάζει ένα κτίριο και οι ομάδες συγκρίνουν τον τρόπο με τον οποίο χειρίστηκαν τα δύσκολα πεδία. Κατάλληλη για συμμετέχοντες ηλικίας περίπου δεκαπέντε ετών και άνω. Αποτέλεσμα: τέσσερις έως οκτώ συμπληρωμένες καταγραφές.

Μορφή Β: Εμβάθυνση σε ένα κτίριο (δύο συνεδρίες). Ένα μεμονωμένο κτίριο τεκμηριώνεται συλλογικά, με την πρώτη συνεδρία να πραγματοποιείται επί τόπου και τη δεύτερη να αφιερώνεται στην έρευνα σε αρχεία, σε συνομιλία με κάτοικο ή πρώην χρήστη, καθώς και στη συμπλήρωση των ιστορικών πεδίων. Αυτή η μορφή παράγει μία ολοκληρωμένη καταγραφή αντί για πολλές μερικές, και διδάσκει τόσο τη μέθοδο έρευνας όσο και την παρατήρηση. Ιδιαίτερα κατάλληλη όταν ένα κτίριο βρίσκεται υπό άμεση απειλή.

Μορφή Γ: Συλλογή αναμνήσεων (μία συνεδρία, διαγενεακή). Οι συμμετέχοντες εργάζονται με κτίρια που έχουν ήδη καταγραφεί στην εφαρμογή και επικεντρώνονται στο πεδίο της συλλογικής μνήμης, παίρνοντας συνεντεύξεις από ηλικιωμένους κατοίκους σχετικά με κτίρια που γνώριζαν από προηγούμενες χρήσεις τους. Αυτή η μορφή απαιτεί την ελάχιστη τεχνική προετοιμασία, παράγει υλικό που δεν είναι διαθέσιμο από καμία άλλη πηγή και ταιριάζει ιδιαίτερα σε δραστηριότητες που συνδέουν νέους με ηλικιωμένα μέλη της ίδιας κοινότητας.

Μορφή Δ: Φωτογράφιση και σκίτσο (30 έως 60 λεπτά). Μια σύντομη, γρήγορη άσκηση προθέρμανσης. Οι συμμετέχοντες εργάζονται ατομικά ή σε ζεύγη για να αποτυπώσουν τις πιο χαρακτηριστικές αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες ενός συγκεκριμένου χώρου, είτε φωτογραφίζοντάς τις είτε σκιαγραφώντας τις γρήγορα, και προσθέτοντας σε κάθε μία τις πληροφορίες που μπορούν να εξακριβώσουν σχετικά με αυτήν. Αναπτύσσει τη συνήθεια της προσεκτικής παρατήρησης, από την οποία εξαρτάται το υπόλοιπο της μορφής, και τα αποτελέσματα αποτελούν μια μικρή έκθεση. Η αξιολόγηση γίνεται με βάση τη δημιουργικότητα, την πρωτοτυπία και την ακρίβεια.

Μορφή Ε: Τότε και τώρα (μισή ημέρα, απαιτεί αρχειακό υλικό). Οι ομάδες συγκρίνουν αρχειακές εικόνες, παλιούς χάρτες και παλαιότερα αρχεία με την παρούσα κατάσταση των ίδιων κτιρίων, τεκμηριώνοντας τις τρέχουσες συνθήκες και δημιουργώντας μια ανάλυση «πριν και μετά». Αυτή η μορφή καθιστά ορατή τη φθορά, την αλλοίωση και την απώλεια με τρόπο που δεν μπορεί να επιτευχθεί με μια απλή επίσκεψη, και αποτελεί τη φυσική προετοιμασία για τα πεδία της κατάστασης και του χρονικού πλαισίου.

Μορφή F: Ντετέκτιβ της πολιτιστικής κληρονομιάς (μία έως τρεις ώρες). Στις ομάδες δίνονται ελλιπείς ή σκόπιμα αλλοιωμένα αρχεία πολιτιστικής κληρονομιάς και πρέπει να εντοπίσουν τι λείπει ή τι είναι λάθος, να τα διασταυρώσουν με αρχεία, χάρτες και μαρτυρίες, και να δημιουργήσουν ένα διορθωμένο αρχείο. Είναι ο πιο άμεσος τρόπος για να διδαχθεί η επαλήθευση πηγών, και καθιερώνει από νωρίς ότι ένα αρχείο που φαίνεται εύλογο δεν είναι απαραίτητα και αξιόπιστο.

Μορφή G: Υιοθετήστε ένα κτίριο (μία εβδομάδα, ευέλικτη διάρκεια). Μια ομάδα αναλαμβάνει την ευθύνη για ένα μεμονωμένο παραμελημένο κτίριο, ερευνά την ιστορία του, παίρνει συνεντεύξεις από ντόπιους, τεκμηριώνει πλήρως την κατάστασή του και προετοιμάζει μια σύντομη πρόταση συντήρησης ή επαναχρησιμοποίησης που παρουσιάζεται στον δήμο ή σε έναν τοπικό φορέα πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτή είναι η μορφή που συνδέεται πιο άμεσα με την Ενότητα 9.

Μορφή I: Η αποστολή πολιτιστικής κληρονομιάς (μία έως μιάμιση ώρα). Μια παραλλαγή της περιήγησης καταγραφής με στοιχεία παιχνιδιού, προσαρμοσμένη από την Εκπαιδευτική Ενότητα 4 και ιδιαίτερα κατάλληλη για νεότερους ή λιγότερο σίγουρους συμμετέχοντες. Οι ομάδες ακολουθούν μια σειρά από στοιχεία — γρίφους, κωδικούς QR, πινέζες χάρτη — που τις οδηγούν σε ένα ξεχασμένο κτίριο· πρέπει να το αναγνωρίσουν, να το εντοπίσουν στον χάρτη, να συμπληρώσουν μια καταγραφή για αυτό και να προτείνουν μία μικρή βελτίωση στον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να προστατευθεί. Οι ρόλοι εναλλάσσονται μεταξύ αυτού που λύνει τα στοιχεία, αυτού που χαρτογραφεί, αυτού που καταγράφει και αυτού που σχεδιάζει. Η δομή του παιχνιδιού βοηθά τους συμμετέχοντες να ξεπεράσουν τον δισταγμό που μπορεί να προκαλέσει η ίδια η φόρμα, ενώ η ανασκόπηση που ακολουθεί είναι το σημείο όπου ενοποιείται το περιεχόμενο της τεκμηρίωσης.

Μορφή Η: Η συζήτηση για την πολιτιστική κληρονομιά (δύο ώρες). Οι ομάδες συζητούν αν ένα συγκεκριμένο κτίριο πρέπει να διατηρηθεί, να προσαρμοστεί ή να αναδιαμορφωθεί, με κάθε ομάδα να υπερασπίζεται τη θέση της με στοιχεία που αντλούνται από τα αρχεία που έχουν δημιουργήσει. Αυτό αναπτύσσει τις δεξιότητες υπεράσπισης και δημόσιας ομιλίας που απαιτεί τελικά μια εκστρατεία τεκμηρίωσης, και εκθέτει τους συμμετέχοντες στις πραγματικές αντισταθμίσεις της πολιτικής διατήρησης.

8.6 Συμμετοχή

Διάφορες προσαρμογές διευρύνουν σημαντικά τη συμμετοχή. Επιτρέψτε στους συμμετέχοντες να συνεισφέρουν στη δική τους γλώσσα και να υπαγορεύουν αντί να πληκτρολογούν, όταν η γραφή αποτελεί εμπόδιο. Χρησιμοποιήστε τους ρόλους που περιγράφονται στην Ενότητα 8.4, ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να συνεισφέρουν με τον τρόπο στον οποίο αισθάνονται μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Επιλέξτε διαδρομές χωρίς σκαλοπάτια και μικρού μήκους. Όταν οι συμμετέχοντες έχουν περιορισμένη γνώση της γλώσσας της διεπαφής, ζευγαρώστε τους με έναν συμμετέχοντα που δεν έχει. Ο σκοπός της δραστηριότητας είναι η συμμετοχή στην τεκμηρίωση ενός κοινού περιβάλλοντος· το συμπληρωμένο έντυπο αποτελεί το αρχείο αυτής της συμμετοχής, όχι μια δοκιμασία της.

8.7 Ολοκλήρωση της συνεδρίας: ανασκόπηση, ανατροφοδότηση από ομοτίμους και αναστοχασμός

Αφιερώστε χρόνο στο τέλος ώστε η ομάδα να εξετάσει τα αποτελέσματα που έχει δημιουργήσει στον χάρτη. Το να βλέπουν τα δικά τους αρχεία να εμφανίζονται ως σημεία δίπλα σε αυτά που έχουν δημιουργηθεί από άλλους συμμετέχοντες, καθώς και σε άλλες χώρες, είναι αυτό που επιβεβαιώνει ότι η δραστηριότητα έχει παράγει κάτι μόνιμο και κοινό και όχι απλώς μια άσκηση.

Δύο σύντομες ασκήσεις, προσαρμοσμένες από την Εκπαιδευτική Ενότητα 3, εδραιώνουν τη μάθηση. Στην πρώτη, οι ομάδες ανταλλάσσουν τις συμπληρωμένες καταγραφές και ανταλλάσσουν μεταξύ τους εποικοδομητική ανατροφοδότηση σχετικά με την ακρίβεια, την πληρότητα και τη σαφήνεια· η ανάγνωση της καταγραφής κάποιου άλλου είναι ο ταχύτερος τρόπος για να διαπιστώσει κανείς τις αδυναμίες της δικής του. Στη δεύτερη, οι συμμετέχοντες αναστοχάζονται ατομικά πάνω σε έναν μικρό αριθμό ερωτήσεων:

- Ποια τμήματα του εντύπου ήταν τα ευκολότερα να συμπληρωθούν και ποια τα πιο δύσκολα, και γιατί;
- Πώς θα μπορούσε η διαδικασία τεκμηρίωσης να γίνει πιο αποτελεσματική ή πιο ακριβής την επόμενη φορά;
- Πώς συμβάλλει ένα τέτοιο αρχείο στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς;

Όταν η ομάδα έχει τεκμηριώσει ένα κτίριο που βρίσκεται σε κίνδυνο, η τελική συζήτηση αποτελεί επίσης το φυσικό σημείο για να τεθεί το ερώτημα που εξετάζεται στην επόμενη ενότητα: τι μπορεί να γίνει τώρα με το αρχείο.

9. Από την καταγραφή στην υπεράσπιση

Μια καταγραφή στο «Buildings Alert!» έχει χρήση πέρα από τη βάση δεδομένων. Η επίσημη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς απαιτεί γενικά την υποβολή αιτήματος, και η υποβολή αιτήματος απαιτεί αποδεικτικά στοιχεία: μια περιγραφή του κτιρίου, την ιστορία του, την κατάστασή του, καθώς και την απόδειξη ότι έχει σημασία για την κοινότητα που το περιβάλλει. Αυτό ακριβώς περιέχει μια ολοκληρωμένη καταγραφή. Η διαφύλαξη των κτιρίων πολιτιστικής κληρονομιάς δεν περιορίζεται στην αποκατάστασή τους· περιλαμβάνει προληπτικό σχεδιασμό, συμμετοχή της κοινότητας και μέτρα βιώσιμης διατήρησης, και ως εκ τούτου δεν αποτελεί αποκλειστική ευθύνη των θεσμικών φορέων (Feilden και Jokilehto, 1998· ICOMOS, 1964).

Οι συμμετέχοντες στις δραστηριότητες συν-δημιουργίας και δοκιμών του ArchTech στην Κύπρο εντόπισαν αυτή τη χρήση ανεξάρτητα και ομόφωνα, σε σχέση με έναν συγκεκριμένο εθνικό μηχανισμό. Όταν τα πλαίσια προστασίας παρέχουν μια οδό για την καταχώριση των παραδοσιακών κτιρίων, αλλά η οδός αυτή σπάνια ενεργοποιείται στην πράξη —είτε επειδή η διοικητική διαδικασία είναι χρονοβόρα, είτε επειδή είναι πολιτικά ευαίσθητη, είτε επειδή κανένα μέρος δεν έχει κίνητρο να την ξεκινήσει—, μια τεκμηριωμένη βάση κληρονομικής αξίας που αναγνωρίζεται από την κοινότητα αποτελεί το είδος των τεκμηριωμένων στοιχείων που μπορούν να μειώσουν το όριο για τη λήψη δράσης. Η πράξη της τεκμηρίωσης μετατρέπεται, σωρευτικά, σε πράξη υπεράσπισης της προστασίας με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία και όχι με βάση απλές ισχυρισμούς.

Τρία χαρακτηριστικά της εφαρμογής υποστηρίζουν άμεσα αυτή τη χρήση. Οι συσσωρευμένες μαρτυρίες είναι πιο πειστικές από μια μεμονωμένη φωνή: ένας ισχυρισμός που υποστηρίζεται από τις αναμνήσεις δώδεκα κατοίκων για το ίδιο κτίριο διαφέρει ποιοτικά από έναν που υποστηρίζεται από τη γνώμη ενός ατόμου. Η καταγεγραμμένη κατάσταση αποδεικνύει την επείγουσα ανάγκη και, όταν η καταγραφή γίνεται πριν από την υποβάθμιση, παρέχει τη σύγκριση που την αποδεικνύει. Επιπλέον, μια καταγραφή που δημοσιοποιείται και τοποθετείται σε χάρτη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως παραπομπή: μπορεί να αναφερθεί σε αλληλογραφία με τον δήμο, σε υποβολή προς αρχή πολιτιστικής κληρονομιάς, σε ερώτηση του Τύπου ή σε διαβούλευση για πολεοδομικά θέματα.

Τα πρακτικά βήματα για μια ομάδα που επιθυμεί να ακολουθήσει αυτή την οδό είναι:

- να συμπληρώσει το αρχείο όσο το δυνατόν πληρέστερα, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα πεδία της συλλογικής μνήμης, της κατάστασης και των χαρακτηριστικών πολιτικής·
- να συγκεντρώσει αρκετές καταχωρίσεις για τον ίδιο δρόμο ή την ίδια γειτονιά, αντί για μια μεμονωμένη περίπτωση·
- να προσδιορίσει την αρμόδια αρχή στο σχετικό εθνικό πλαίσιο·
- να απευθυνθεί σε αυτήν μέσω ενός τοπικού μεσάζοντα που είναι ήδη γνωστός σε αυτήν, όπως ένα αρχείο, ένας επαγγελματικός σύλλογος αρχιτεκτόνων ή μια δημοτική υπηρεσία πολιτισμού.

Τα πλαίσια προστασίας και οι σχετικές διαδικασίες διαφέρουν από χώρα σε χώρα, και οι χρήστες θα πρέπει να επαληθεύουν την ισχύουσα διαδικασία σε εθνικό επίπεδο πριν προχωρήσουν.

10. Ορθές πρακτικές, δεοντολογία και προστασία δεδομένων

Ακρίβεια και ειλικρίνεια. Καταγράψτε ό,τι μπορεί να παρατηρηθεί ή να επαληθευτεί και επισημάνετε την αβεβαιότητα ως αβεβαιότητα. Μια εκτιμώμενη ημερομηνία που προσδιορίζεται ως εκτίμηση είναι χρήσιμη· η ίδια ημερομηνία που παρουσιάζεται ως γεγονός αποτελεί σφάλμα που ενδέχεται να μεταδοθεί από κάθε επόμενο χρήστη της εγγραφής.

Σεβασμός στην ιδιωτική ιδιοκτησία. Καταγράψτε από δημόσια προσβάσιμους χώρους, εκτός εάν έχει δοθεί άδεια για το αντίθετο. Μην εισέρχεστε σε ιδιωτικά οικόπεδα, εγκαταλελειμμένα κτίρια ή εργοτάξια. Πέρα από το νομικό ζήτημα, τα εγκαταλελειμμένα κτίρια ενέχουν πραγματικό φυσικό κίνδυνο και οι συμμετέχοντες δεν πρέπει να εισέρχονται σε αυτά υπό οποιεσδήποτε συνθήκες.

Προσωπικά δεδομένα. Μην δημοσιεύετε ονόματα, στοιχεία επικοινωνίας ή άλλα προσωπικά δεδομένα ιδιωτών ιδιοκτητών ή κατοίκων. Όπου πρέπει να προσδιοριστεί η ιδιοκτησία, κάντε το ανά κατηγορία — ιδιωτική ιδιοκτησία, δημοτική ιδιοκτησία, ιδιοκτησία θρησκευτικού ιδρύματος — και όχι με ονόματα. Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο της εφαρμογής υπόκειται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

Εικόνες προσώπων. Μην επισυνάπτετε φωτογραφίες στις οποίες τα άτομα είναι αναγνωρίσιμα, και ποτέ φωτογραφίες παιδιών, χωρίς τεκμηριωμένη συγκατάθεση. Σε ομαδικές δραστηριότητες, η συγκατάθεση για τη χρήση εικόνων των συμμετεχόντων πρέπει να λαμβάνεται γραπτώς εκ των προτέρων, και για τους ανηλίκους από γονέα ή κηδεμόνα.

Μαρτυρίες και προφορική ιστορία. Όταν καταγράφεται η ανάμνηση ενός κατοίκου, εξηγήστε για ποιο σκοπό γίνεται η καταγραφή και πού θα δημοσιευτεί πριν ξεκινήσει η συζήτηση. Αναφέρετε τις μαρτυρίες ανά ρόλο και όχι ονομαστικά, εκτός εάν το άτομο έχει ρητά συμφωνήσει να κατονομαστεί. Σεβαστείτε κάθε αίτημα ανάκλησης μιας συνεισφοράς.

Ευαίσθητα πλαίσια. Κτίρια που συνδέονται με εκτοπισμό, συγκρούσεις, αμφισβητούμενη ιδιοκτησία ή συλλογικό τραύμα απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Καταγράψτε τι τεκμηριώνεται και σε ποιον αποδίδεται, διακρίνετε μεταξύ αντικρουόμενων εκδοχών αντί να κρίνετε ποια είναι η σωστή, και αποφύγετε διατυπώσεις που αποδίδουν ευθύνη. Σε τέτοιες περιπτώσεις, συνιστάται η διαβούλευση με έναν τοπικό φορέα πριν από τη δημοσίευση.

Πού φυλάσσονται τα δεδομένα. Τα αρχεία και οι εικόνες αποθηκεύονται στον δικό διακομιστή του Citizens in Power, όπου πραγματοποιείται και η διαδικασία ελέγχου. Αυτό εξασφαλίζει ένα ενιαίο σημείο συντακτικής ευθύνης για την ακρίβεια των δημοσιευμένων δεδομένων πολιτιστικής κληρονομιάς και διατηρεί την κυριότητα του συνόλου δεδομένων στον οργανισμό που δημιούργησε το εργαλείο, αντί για μια εμπορική πλατφόρμα. Οι κάτοχοι λογαριασμών μπορούν να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή μέσω της λειτουργίας διαγραφής, ενώ τα προσωπικά

δεδομένα που διατηρούνται περιορίζονται σε όσα απαιτεί ο ίδιος ο λογαριασμός. Η διεπαφή ακολουθεί τις αρχές προσβασιμότητας της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/882 όσον αφορά τα στοιχεία που έχουν καθοριστεί σε αυτό το στάδιο, συμπεριλαμβανομένων εναλλακτικών κειμένων για τα εικονίδια, επαρκούς αντίθεσης, φόρμας μίας στήλης και μη εξάρτησης αποκλειστικά από το χρώμα για τη μετάδοση της κατάστασης μιας εγγραφής.

Αναφορά πηγής και αδειοδότηση. Το περιεχόμενο που δημοσιεύεται μέσω της εφαρμογής διατίθεται για εκπαιδευτικούς, ερευνητικούς και ενημερωτικούς σκοπούς. Οι συνεισφέροντες πρέπει να ανεβάζουν μόνο υλικό το οποίο έχουν το δικαίωμα να μοιραστούν και πρέπει να αναφέρουν την πηγή κάθε ιστορικής εικόνας ή αρχειακού εγγράφου. [ΠΡΟΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ: η άδεια βάσει της οποίας δημοσιεύονται οι εγγραφές και οι εικόνες στην τελική έκδοση.]

11. Αντιμετώπιση προβλημάτων και συχνές ερωτήσεις

Ο χάρτης δεν εμφανίζει τη θέση μου ή την εμφανίζει λανθασμένα. Οι υπηρεσίες εντοπισμού θέσης πρέπει να είναι ενεργοποιημένες στη συσκευή και, στην έκδοση ιστού, στον περιηγητή που χρησιμοποιείται. Ο εντοπισμός θέσης είναι μειωμένης ακρίβειας ανάμεσα σε ψηλά κτίρια και σε στενά δρομάκια. Ο δείκτης μπορεί πάντα να τοποθετηθεί χειροκίνητα: πατήστε τη θέση του κτιρίου στον χάρτη ή βρείτε το μέσω του πεδίου αναζήτησης διεύθυνσης και ελέγξτε το πριν από την υποβολή.

Υπέβαλα μια καταχώριση και δεν εμφανίζεται στον χάρτη. Αυτό είναι αναμενόμενο. Οι υποβολές ελέγχονται πριν από τη δημοσίευση, κάτι που απαιτεί κάποιο χρόνο· η δική σας καταχώριση παραμένει ορατή σε εσάς με την κατάστασή της να εμφανίζεται. Βλ. Ενότητα 7.1.

Δεν έχω σύνδεση δεδομένων στον τόπο όπου εργάζομαι. Η εφαρμογή δεν μπορεί ακόμη να διατηρήσει μια μερικώς συμπληρωμένη καταχώριση ενώ είστε εκτός σύνδεσης, οπότε τραβήξτε φωτογραφίες και κρατήστε σημειώσεις με άλλα μέσα επί τόπου και ολοκληρώστε την καταχώριση μόλις υπάρξει σύνδεση. Σημειώστε τον κωδικό αναφοράς, το όνομα, τη διεύθυνση και την κατάσταση που παρατηρήθηκε κατά τη στιγμή της επίσκεψης, έτσι ώστε η καταχώριση να αντικατοπτρίζει την κατάσταση του κτιρίου την ημερομηνία που παρατηρήθηκε και όχι την ημερομηνία που καταχωρήθηκε.

Μια φωτογραφία δεν ανεβαίνει. Οι αποτυχίες στην αποστολή οφείλονται συνήθως στο μέγεθος του αρχείου ή σε διακοπή της σύνδεσης. Μειώστε την ανάλυση της εικόνας στις ρυθμίσεις της κάμερας της συσκευής και δοκιμάστε ξανά. Όταν πρέπει να επισυνάψετε πολλές εικόνες, ανεβάστε τις μία κάθε φορά.

Δεν γνωρίζω το αρχιτεκτονικό ύφος, την ημερομηνία ή τον αρχιτέκτονα. Αφήστε το πεδίο κενό ή δώστε μια εκτίμηση μαζί με τη βάση της. Αυτά τα πεδία είναι άγνωστα για την πλειονότητα των παραδοσιακών κτιρίων και μια ελλιπής καταχώριση δεν αποτελεί ελάττωμα. Η ενότητα 5.7 υποδεικνύει πού μπορούν να βρεθούν οι πληροφορίες μετά την επίσκεψη.

Το κτίριο που θέλω να καταγράψω υπάρχει ήδη στη βάση δεδομένων. Μην δημιουργήσετε διπλό εγγραφή. Προσθέστε τη συμβολή σας στην υπάρχουσα εγγραφή: μια επιπλέον φωτογραφία, μια μαρτυρία, μια επικαιροποιημένη παρατήρηση της κατάστασης ή ιστορικές πληροφορίες που δεν είχε ο αρχικός συντάκτης.

Μπορώ να καταγράψω ένα κτίριο που δεν είναι παλιό; Ναι, εφόσον έχει ιστορική, αρχιτεκτονική ή κοινωνική σημασία. Τα κτίρια του 20ού αιώνα και της μεταπολεμικής περιόδου συγκαταλέγονται στα λιγότερο προστατευμένα και λιγότερο τεκμηριωμένα τμήματα του ευρωπαϊκού δομημένου περιβάλλοντος.

Μπορώ να καταχωρίσω ένα κτίριο που έχει ήδη κατεδαφιστεί; Οι ιστορικές φωτογραφίες και οι μαρτυρίες που σχετίζονται με ένα κτίριο που δεν υπάρχει πλέον έχουν τεκμηριωτική αξία. [ΠΡΟΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ: εάν η τελική έκδοση προβλέπει την καταχώριση κατεδαφισμένων κτιρίων και πώς αυτά απεικονίζονται στον χάρτη.]

Ποιος ελέγχει τις καταχωρίσεις; Ένας συντονιστής του Citizens in Power εξετάζει κάθε υποβολή πριν από τη δημοσίευσή της και είτε την επικυρώνει, είτε την επιστρέφει για τροποποίηση, είτε την απορρίπτει αναφέροντας τον λόγο. Τίποτα δεν καταχωρείται στον δημόσιο χάρτη χωρίς αυτόν τον έλεγχο. Η ενότητα 7.1 περιγράφει αναλυτικά τη διαδικασία.

Κάτι δεν λειτουργεί και η παρούσα ενότητα δεν το καλύπτει. Επικοινωνήστε με την ομάδα του έργου μέσω της ιστοσελίδας του έργου ArchTech στη διεύθυνση archtech-project.eu.

12. Γλωσσάριο

Οικοδομική κληρονομιά. Κτίρια και κατασκευές που έχουν ιστορική, αρχιτεκτονική, πολιτιστική ή κοινωνική σημασία, ανεξάρτητα από το αν προστατεύονται επίσημα ή όχι.

Κοινωνική τεχνολογία. Ψηφιακά εργαλεία που ενισχύουν τη σχέση μεταξύ των ανθρώπων και των κοινοτήτων τους, υποστηρίζοντας την κοινωνική εμπλοκή, τη διαφάνεια και τη συμμετοχή του κοινού. Στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, η κοινωνική τεχνολογία επιτρέπει στις κοινότητες, και όχι μόνο στους θεσμούς, να παρακολουθούν, να τεκμηριώνουν και να υπερασπίζονται κτίρια που βρίσκονται σε κίνδυνο.

Εποπτεία. Η διαδικασία ελέγχου που περνά μια καταχώριση πριν από τη δημοσίευσή της: ένας επόπτης την επικυρώνει, την επιστρέφει για τροποποίηση ή την απορρίπτει αναφέροντας τον λόγο. Είναι αυτό που επιτρέπει στη βάση δεδομένων που προκύπτει να χρησιμοποιείται ως αποδεικτικό στοιχείο.

Συλλογική μνήμη. Το κοινό σύνολο αναμνήσεων, ιστοριών και συσχετισμών μέσω του οποίου μια κοινότητα αποδίδει νόημα σε έναν τόπο, ξεχωριστό από την τεκμηριωμένη ιστορία του.

Ελεγχόμενο λεξιλόγιο. Ένας τυποποιημένος κατάλογος όρων που χρησιμοποιούνται για τη συνεπή περιγραφή αντικειμένων, έτσι ώστε οι εγγραφές που δημιουργούνται από διαφορετικά άτομα να παραμένουν συγκρίσιμες και να μπορούν να αναζητηθούν. Ο Θησαυρός Τέχνης και Αρχιτεκτονικής του Getty αποτελεί την κύρια διεθνή αναφορά για την αρχιτεκτονική περιγραφή.

Γεωσήμανση. Η προσθήκη γεωγραφικών συντεταγμένων σε μια εγγραφή ή φωτογραφία, επιτρέποντας την τοποθέτησή της σε χάρτη.

Κατάταξη στην κληρονομιά. Ο επίσημος χαρακτηρισμός ενός κτιρίου ή χώρου ως προστατευόμενου βάσει τοπικού, εθνικού ή διεθνούς νομοθετικού πλαισίου για την πολιτιστική κληρονομιά.

Άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Παραδόσεις, γλώσσες, τελετουργίες και πρακτικές που μεταδίδονται από γενιά σε γενιά και συμβάλλουν στην ταυτότητα μιας κοινότητας (UNESCO, 2003).

Εξαιρετική παγκόσμια αξία. Το κριτήριο βάσει της Σύμβασης της UNESCO για την Παγκόσμια Κληρονομιά (1972), σύμφωνα με το οποίο ένα ακίνητο κρίνεται ότι έχει πολιτιστική ή φυσική σημασία που υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα.

Υλική πολιτιστική κληρονομιά. Φυσικά αντικείμενα και κατασκευές, τα οποία κατατάσσονται από την UNESCO ως μνημεία, συγκροτήματα κτιρίων και τοποθεσίες.

Τυπολογία. Η ταξινόμηση ενός κτιρίου ανάλογα με τη λειτουργία του — οικιστική, θρησκευτική, εμπορική, βιομηχανική κ.λπ.

Λαϊκή αρχιτεκτονική. Κτίρια που κατασκευάζονται σύμφωνα με την τοπική παράδοση, τα διαθέσιμα υλικά και τις πρακτικές ανάγκες, παρά σύμφωνα με ένα επίσημο αρχιτεκτονικό σχέδιο, και τα οποία αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του ιστορικού δομημένου περιβάλλοντος.

13. Πρόσθετες πηγές

- Ιστοσελίδα του έργου ArchTech: archtech-project.eu — αποτελέσματα του έργου, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών ενοτήτων του WP2, των ψηφιακών αφηγήσεων και των διαδραστικών τοπικών χαρτών του WP3, καθώς και των εκδόσεων του παρόντος οδηγού στις εθνικές γλώσσες.
- Εκπαιδευτική ενότητα 3 του ArchTech, «Πώς να καταγράφετε δεδομένα σχετικά με κτίρια χρησιμοποιώντας ένα ψηφιακό έντυπο καταγραφής δεδομένων» — η μεθοδολογική βάση της δομής καταγραφής που περιγράφεται στην Ενότητα 5, μαζί με τις δραστηριότητες και τις αξιολογήσεις της.
- Εκπαιδευτική ενότητα 4 του ArchTech, «Πώς να δημιουργήσετε μια εφαρμογή για κινητά “Buildings Alert!”» — το πλαίσιο της τεχνολογίας για τους πολίτες που βρίσκεται πίσω από την εφαρμογή, οι λειτουργίες που προδιαγράφηκε να εκτελεί, καθώς και μια αναλυτική οδηγία για μια ομάδα που επιθυμεί να δημιουργήσει το δικό της εργαλείο χωρίς προγραμματισμό.
- Getty Art & Architecture Thesaurus (AAT): ελεγχόμενο λεξιλόγιο για αρχιτεκτονικές τυπολογίες, στυλ και υλικά.
- Κατευθυντήριες οδηγίες τεκμηρίωσης του ICOMOS: διεθνή πρότυπα για την καταγραφή μνημείων και τοποθεσιών.
- Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO: επαλήθευση του καθεστώτος παγκόσμιας κληρονομιάς.

14. Βιβλιογραφικές αναφορές

Τα ακόλουθα έργα αναφέρονται στον παρόντα οδηγό. Ο κατάλογος βασίζεται στη βιβλιογραφία του Εκπαιδευτικού Ενότητας 3 του ArchTech, στην οποία παραπέμπονται οι αναγνώστες για πληρέστερη ανάλυση.

Azevedo, M. (2012) Η αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων του πολιτισμού: πολιτισμός, τέχνες και ανάπτυξη. Διδακτορική διατριβή, Université Panthéon-Sorbonne — Paris I.

Bekele, M. K., Pierdicca, R., Frontoni, E., Malinverni, E. S. και Gain, J. (2018) «Μια έρευνα για την επαυξημένη, εικονική και μικτή πραγματικότητα στην πολιτιστική κληρονομιά», Journal on Computing and Cultural Heritage, 11(2), σ. 1–36.

Συμβούλιο της Ευρώπης (2005) Σύμβαση-πλαίσιο για την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς για την κοινωνία (Σύμβαση του Φάρο). Φάρο: Συμβούλιο της Ευρώπης.

Ινστιτούτο Πολιτιστικής Πολιτικής (2015) CRE-ACTIVE YOUTH: προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς για το μέλλον.

Dore, C. και Murphy, M. (2017) «Current state of the art historic building information modelling», ISPRS Archives, XLII-2/W5.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Προώθηση της συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά τις δεξιότητες, την κατάρτιση και τη μεταφορά γνώσεων στα επαγγέλματα της πολιτιστικής κληρονομιάς. Λουξεμβούργο: Γραφείο Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Feilden, B. M. και Jokilehto, J. (1998) Κατευθυντήριες οδηγίες διαχείρισης για μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. 2η έκδ. Ρώμη: ICCROM.

Hamamcıoğlu-Turan, M. και Akbaylar, İ. (2011) «Τεκμηρίωση ιστορικών κατασκευών για την αξιολόγηση των χαρακτηριστικών της πολιτιστικής κληρονομιάς», Journal of Architectural and Planning Research, 28(2), σ. 129–151.

Hassani, F. (2015) «Τεκμηρίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς: τεχνικές, δυνατότητες και περιορισμοί», ISPRS Archives, XL-5/W7, σ. 207–214.

ICOMOS (1964) Διεθνής Χάρτης για τη διατήρηση και την αποκατάσταση μνημείων και αρχαιοτόπων (Χάρτης της Βενετίας). Βενετία: ICOMOS.

Khalil, A., Stravoravdis, S. και Backes, D. (2021) «Κατηγοριοποίηση δεδομένων κτιρίων στην ψηφιακή τεκμηρίωση κτιρίων πολιτιστικής κληρονομιάς», Applied Geomatics, 13, σ. 29–40.

Letellier, R., Schmid, W. και LeBlanc, F. (2007) Καταγραφή, τεκμηρίωση και διαχείριση πληροφοριών για τη διατήρηση των χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς: κατευθυντήριες αρχές. Λος Άντζελες: Getty Conservation Institute.

Madgin, R., Webb, D., Ruiz, P. και Snelson, T. (2016) «Αντίσταση στη μετεγκατάσταση και επαναπροσδιορισμός της αυθεντικότητας: οι εμπειρικές και συναισθηματικές αξίες του Southbank Undercroft, Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο», International Journal of Heritage Studies, 24(6), σ. 585–598.

Pendlebury, J., Townshend, T. και Gilroy, R. (2004) «Η διατήρηση της αγγλικής πολιτιστικής κληρονομιάς: μια δύναμη για την κοινωνική ένταξη;», International Journal of Heritage Studies, 10(1), σ. 11–31.

Ομάδα Εργασίας 16 του RecorDIM (2007) Διεθνή πρότυπα τεκμηρίωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς: προσχέδιο έκθεσης. CIPA Heritage Documentation.

Remondino, F. (2011) «Καταγραφή πολιτιστικής κληρονομιάς και τρισδιάστατη μοντελοποίηση με φωτογραμμετρία και τρισδιάστατη σάρωση», Remote Sensing, 3(6), σ. 1104–1138.

Simon, R., Barker, E., Isaksen, L. και de Soto Cañamares, P. (2019) «Συλλογική επισήμανση γεωγραφικών πληροφοριών», στο Digital classical philology. Βερολίνο: De Gruyter.

Smith, L. (2006) Χρήσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς. Λονδίνο: Routledge.

UNESCO (1972) Σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Παρίσι: UNESCO.

UNESCO (2003) Σύμβαση για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Παρίσι: UNESCO.

UNESCO (2011) Σύσταση για το ιστορικό αστικό τοπίο. Παρίσι: UNESCO.

Veldpaus, L., Pereira Roders, A. και Colenbrander, B. (2013) «Αστική κληρονομιά: μεταφέροντας το παρελθόν στο μέλλον», The Historic Environment: Policy & Practice, 4(1), σ. 18–31.